

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik IX.

Celovec, petek, 5. februar 1954

Štev. 5 (615)

Občni zbor Slovenske kmečke zveze

Okoli 100 delegatov in zastopnikov občinskih odborov naše kmečke organizacije se je zbralo v torek na občnem zboru Slovenske kmečke zveze. Dvorano celovške Delavske zbornice so skoraj do zadnjega sedeža napolnili možje-kmetje, preizkušeni gospodarji in mladi naraščaj, da v stvarni presoji ugotovijo dobre in slabe strani delovanja svoje stanovske organizacije. Poleg delegatov, ki so bili za ta občni zbor posebej izvoljeni po posameznih krajih odnosno občinah, pa so se zbora udeležili tudi mladi tečajniki iz slovenske kmetijske šole v Podravljah, nadalje zastopniki naših ostalih organizacij ter predstavniki Glavne zadrugne zveze Slovenije in Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov LRS, katere so navzoči posebno priščno pozdravili.

Občni zbor, ki ga je začel pevski zbor kmetijske šole v Podravljah pod vodstvom mladega pevovodje Stanka Černica z dvema narodnima pesmima, je potekal v resnem razmotrivanju in ugotavljanju današnjega kmečko-gospodarskega položaja po naših vaseh ter v svetu sploh. V izčrpnem poročilu o dosedanjem delu SKZ, katerega je uspešno izpopolnilo še poročilo o prizadevanjih naših zastopnikov v kmetijski zbornici, se je zrcalilo vse ogromno in požrtvovalno delo naše kmečko-gospodarske organizacije; razvidni pa so bili pomembni in zato za naše podeželsko ljudstvo tem bolj razveseljivi uspehi teh prizadevanj, ki so pogosto zaradi nešteti težav zahtevala mnogo nesebičnega truda, doslednosti in dobre volje. V splošnem so referati pokazali, da so funkcionarji Slovenske kmečke zveze v zadnji delovni dobi popolnoma izpolnili pričakovanja, ki jih je vanje stavilo slovensko kmečko prebivalstvo na Koroškem.

Poročilo o delu SKZ odnosno njenega pokrajinskega odbora in zlasti sekretariata, katero je podajal tov. Florijan Lapuš, je kljub zanimivosti in važnemu pomenu preobširno, da bi ga objavili v celoti, zato naj zadostuje kratka navedba najvažnejših in za korist našega kmečkega življa splošno pomembnih uspehov. SKZ se je na eni strani resno trudila, da bi kolikor mogoče odvrnila nevarnost, ki preti našim kmetijam vsled nezdravega razmerja med cenami kmečkih pridelkov ter cenami potrebščin, ki jih kmet potrebuje, prizadevala si je, da bi čim bolj pravilno usmerila našo kmetijsko proizvodnjo in tako povišala donosnost kmečkega dela. Po drugi strani pa je bila v javnosti glasnik za odpravo nastalih protislovij v agrarni politiki ter skušala svoje težnje v korist delovnega kmeta uveljaviti potom svojega zastopstva v Kmetijski zbornici.

Konkretno pa pomeni največji uspeh SKZ nedvomno otvoritev prve slovenske kmetijske šole v Podravljah, kjer se je po premostitvi nešteti ovir in težkoč meseca novembra 1953 pričel redni pouk. Nadalje je SKZ izposlovala pri jugoslovanskih oblasteh dovoljenje za uporabo pašnikov v Spodnji Zilji ter na Jezerskem in se je površina planinskih pašnikov po prizadevanju SKZ v letu 1953 povečala za 205 ha, kar je za prizadete kmete vsakakor velikega pomena. Prav tako je ogromne važnosti za kmečkogospodarski razvoj tudi razširitev delokroga Južnokoroške semenarske zadrugne, katere obseg delovanja je bil lani nasproti letu 1952 kar štirikrat večji. Tudi na področju gospodarsko-izobraževalnih tečajev je SKZ v preteklem poslovnem letu uspešno nadaljevala plodno tradicijo ter prirejala Potujočo kmetijsko šolo, Kmetijske visokošolske tedne in gospodarske tečaje. Poleg vsega tega so bili doseženi še mnogi drugi konkretni uspehi, kar vse je bilo povezano z mnogimi težavami, ki pa jih je SKZ

s pomočjo svojih članov ter zlasti pri ureditvi kmetijske šole ob sodelovanju Zveze slovenskih zadrug in s podporo Glavne zadrugne zveze Slovenije ter Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov v Ljubljani uspešno prebrodila.

Tudi prizadevanja slovenskih zastopnikov v Kmetijski zbornici so bila požrtvovalna in vztrajna, kakor je bilo razvidno iz poročila zborničnega svetnika Janka Ogrisa, ki je poudaril, da bi bilo to delo mnogo lažje, če se enotnost, ustvarjena za

ma sosednjima državama, med Avstrijo in Jugoslavijo. Tudi zastopnik Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov inž. Mastnak je želel občnemu zboru ter SKZ še več uspehov in posebno omenil važno vlogo kmetijskega strokovnega kadra.

V diskusiji se je prijavilo k besedi lepo število zborujočih, ki so govorili o raznih važnih vprašanjih na vasi, nato pa so zbrani delegati izvolili novi pokrajinski odbor SKZ s predsednikom Matevžem Krasnikom in sekretarjem Blažem Singer-

kmečkozborniške volitve, ne bi bila razbila zaradi delovanja ljudi, ki so ustanovili svojo posebno klerikalno Kmečko gospodarsko zvezo.

Po poročilih je spregovoril predsednik Glavne zadrugne zveze Slovenije tov. Viktor Avbelj, ki je prinesel pozdrave zadrugne gibanja v Sloveniji ter Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije. Nakazal je položaj kmetijstva v Jugoslaviji in poudaril, da je delo SKZ važno tudi zaradi tega, ker goji sodelovanje med dve-

jem na čelu. Prav tako so bili izvoljeni še trije pregledovalci računov ter posebni pododbori za šolstvo, poljedelstvo, živinogojstvo, sadjarstvo in kmečko mladino.

V zaključnem referatu je sekretar tov. Blaž Singer predložil in obrazložil program nadaljnjega dela Slovenske kmečke zveze, ki — kakor je posebej poudaril — jasno ni predlog za eno leto, marveč program, za katerega se bomo borili, dokler ne bo izpolnjen. Program, ki je razdeljen na dva dela in obsega 20 točk, vsebuje

podrobno razčlenbo vsestranskega delovanja SKZ, s katerim bo tudi v bodoče dosledno zastopala koristi našega kmeta, mu stala ob strani z vsakovrstnimi nasveti, ga podpirala z raznimi ustanovami organizacije ter mu potom vzgoje in strokovnega izobraževanja pomagala v težki borbi za obstoj in uveljavljanje. Na podlagi tega programa bo Slovenska kmečka zveza tudi v naprej kazala našemu kmetovalcu pot v napredno in sodobno mehanizirano kmetijstvo, pot do čim večjih uspehov in donosov kmečkega dela. Naprej se bo borila za doseg popolne enakopravnosti slovenskega kmeta z njegovim nemško govorečim stanovskim tovarišem; zahtevala bo, da mora biti vse slovensko kmetijsko šolstvo in izobraževanje delno istih javnih sredstev kot pa jih imajo na razpolago ostale tovrstne ustanove v deželi, pri čemer pa mora z ozirom na posebn položaj koroških Slovencev obdržati odločujočo besedo o načinu poučevanja in izobraževanja prej ko slej predstavništvo koroških Slovencev, ki ga priznava tako Avstrija kakor tudi matična država.

Ko je nakazal današnji položaj našega kmeta in podčrtal razliko med veleposestniki in malimi kmeti, je tov. Singer dejal, da naša pot ne more biti pot ÖVP, marveč le naša samostojna pot v povezavi in sodelovanju z avstrijskimi delovnimi kmeti. Naša pot bo tudi v bodoče uspešna le potem, če bo enotna in skupna, če bo pot nas vseh, povezana s silami, ki imajo z nami podobne zahteve. Naš program je popolnoma jasen: Združeno se hočemo na eni strani boriti, da si olajšamo okolnosti našega dela, na drugi strani pa po svojih močeh delati za naš napredek in gospodarsko utrditev, ker vemo, da nam bo najbolj koristilo tisto, kar si bomo z lastnimi silami ustvarili s pomočjo trdne in napredno usmerjene organizacije.

Obtožujemo in terjamo pravico!

Zopet zverinski napad na protifašističnega borca zaradi hujskaških laži „Kleine Zeitung“ v „Krvavi meji“ — Nekaznovan zločin z razstrelitvijo spomenika — potuha pronacističnim ostankom. — Zahtevamo najstrožje kazni za napadalce!

Ko smo še tekom objavljanja „Krvave meje“ v „Kleine Zeitung“ meseca julija lanskega leta opozarjali javnost — in tudi državnega pravdnika — na nacionalno nestrpnost, nemir in mržnjo, kar vse so vzbujale gnusne in podlo preračunane laži v „Krvavi meji“ med prebivalstvom, a posebno v vrstah pronacističnih ostankov — se za naše opozorilo, državni pravdnik ni zmenil. „Krvava meja“ je kot zlobno skonstruirano klevetanje zavezniških partizanskih enot in kot vidno sredstvo za razpihovanje mržnje do slovenskega življa in demokracije usmerjenega avstrijskega prebivalstva, ki ne stremi za ponemčevanjem, neovirano izhajala ter tako v polnem obsegu pripomogla k oživljanju šovinističnega, sovražnega vzdušja do koroških Slovencev. K razpihovanju te ogabne časopisne gonje, ki ji je v povojni Avstriji težko najti primero, je kakor vemo nemalo pripomogla tudi podpora klerikalnega tiska na Koroškem, ki je brez sramu trobil v isti rog z „neodvisno“ Kleine Zeitung in prav tako „neodvisno“ Salzburger Nachrichten.

Spričo molčečnosti opozorjenega državnega pravdnika in razglašane varnostne direktive zvezi s „Krvavo mejo“, v katerem je bilo govora o zasledovanju „partizanskih zločinov“ ter nadalje spričo aretacije kmetov Robinikov in nerazumljivo strogo odmerjene jima kazni — ni moglo biti drugače, kakor da je vse to pomenilo objektivno le potuho pronacističnim razpihovanjem nezaupanja, sovraštva in nemira med prebivalstvom na Koroškem. Kot posledica navedenih okolnosti so se torej na stesaj odprla vrata za uresničenje zahrbtnih hujskaških ciljev, ki so si jih zadali iniciatorji „Krvave meje“.

Poleg vznemirjanja, dvomov in nezaupanja med dobrim delom nepoučenega prebivalstva, posebno na južnem Koroškem, sta sledili kot odmev na strupeno skonstruirane klevete v „Krvavi meji“ še mržnja in želja po mašče-

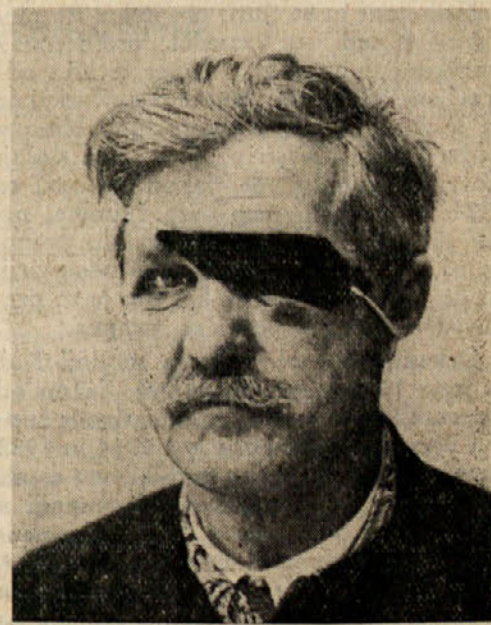
vanju. Šovinistični izpadi proti slovensko govorečemu prebivalstvu na javnih mestih — železniških postajah, javnih lokalih itd. — so postali vse bolj pogosti.

Zanimivo, predvsem pa značilno, za zadržanje državnega pravdnictva in varnostne direktive za Koroško je, da tudi po prvem fizičnem napadu na Franca Oraša iz Železne Kaple zaradi hujskaškega pisanja „Kleine Zeitung“ niti prva niti druga od omenjenih ustanov ni podvzela nobenih svarilnih ukrepov, s katerimi bi se javno ožigosal nizkoten fizičen napad in s tem kar je mogoče v večji meri preprečilo ponovitev enakih in podobnih zverinskih izpadov na državljane slovenske narodnosti. Čuteč, da pri merodajnih državno-pravdnih in varnostnih organih časopisna obrekovalna gonja in prvi fizični „obračun“ nista izzvala potrebnih odločnih protiukrepev, je pobesnala šovinistično-nacistična družčina segla po najhujšem zločinu — razstrelitvi na pokopališču v St. Rupertu stoječega spomenika padlim borcem proti hitlerjevi tiraniji. Medtem ko so resnično demokratske politične in kulturne ustanove enodušno obsodile to v srcu Evrope redko barbarstvo, so bili zopet pronacistični in klerikalni časniki na Koroškem tisti, ki tega pobesnelega izbruha šovinizma ne le da niso obsodili, temveč ga celo odobraval.

Kot vemo, naši kriminalni policiji, ki sicer uživa priznan sloves, vse do danes še ni uspelo izslediti zločincev. Prav tako od državnega pravdnictva, kateremu smo naznanili zločin in opozorili na zvezo tega sramotnega dejanja s pisanjem „Kleine Zeitung“ v „Krvavi meji“, nismo doslej primili še nobenega odgovora. Nadalje nismo prejeli še nobenega sporočila niti od merodajnih zveznih oblasti na našo vlogo v pogledu ponovne postavitve spomenika.

Nekaznovan zločin tolikšnega obsega pa

spričo še vedno neobnovljenega spomenika objektivno ne more vplivati drugače kot potuha velikonerškemu šovinizmu, zastraševanju in fizičnim napadom na koroške Slovence,

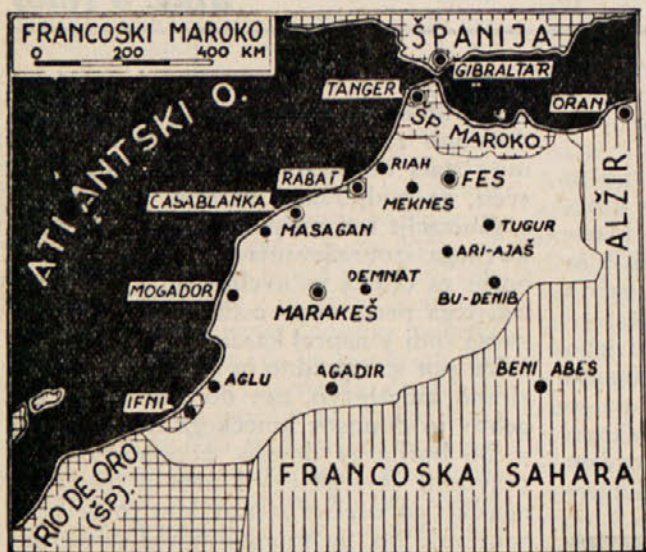

posebno na tiste številne med njimi, ki so kakor koli sodelovali v borbi proti fašizmu. Kako bi sicer po napadu na Franca Oraša in razstrelitvi spomenika fizično napadli in poškodovali osivelega starca Prusnik Franca iz Lobnika pri Železni Kapli ter pred nekaj dnevi — 29. januarja t. l. — že v tretje fizično napadli Andreja Sienčnika. Podivjana nasilnika sta, kakor v ostalih primerih fizičnih napadov na koroške Slovence, zaradi laži v

(Dalje na 8. strani)

MAROKO — torišče dveh imperializmov

Maroko, ali kakor mu pravijo Moghreb-El-Aksa, je imel že od 7. stoletja dalje svojo državo. Dežela obsega 415.000 km² ter ima okoli 8 milijonov prebivalcev, od katerih je samo četrt milijona Evropejcev. Maroko je 1912. leta sklenil s Francijo pogodbo o protektoratu, torej neke vrste skrbstvo. Dejansko oblast nad Marokom ima francoski generalni guverner, ki je obenem tudi sultanov zunanji minister. Prebivalci tega razmeroma prostranega področja o Mavri, Arabci, Berberi ter Zidje in Francozi.

Pokrajina je gosto naseljena in obdelana le v nižavju ob Atlantski obali in dolinah, ki se odpirajo proti morju. Ta atlantski vlažni in s tem rodovitni pas sega le okoli 80 km v notranost dežele. Za njim je Saharska puščava, v ozadju pa gorovje Veliki Atlas. Dežela izvaža v Francijo dokaj žita, saj obeta Atlantski pas Maroka postati bodoča velika žitnica. Sicer pa izvažajo tudi mnogo južnega sadja in zelenjave. Glavno izvozno blago pa so fosfati. Poljedelstvo je razmeroma primitivno, industrija v povojih, medtem ko je rudno bogastvo po večini neizkoriščeno. Glavno mesto je Rabat s 122.000 prebivalci, kjer je sedež Sultana in francoskega generalnega guvernerja. V gospodarskem oziru je najpomembnejše mesto Casablanca (454.000 prebivalcev), ki leži ob atlantski obali.

Velika mesta v Maroku so precej „evropeizirana“, vendar žive v njih Marokanci tudi še danes svoje preprosto življenje. Francoska kolonialna uprava posveča glavno skrb udobnosti evropskih naseljencev, medtem ko tjavajo domačini v nevednosti, zaostalosti in praznoverju. Na eni strani se nudi slika razkošnih predelov mesta po evropskem vzorcu, na drugi strani pa obupna revščina orientalskih naselbin, ki jo skušajo evropski potopisci omiliti z romantiko tisoč in ene noči...

Francoske kolonialne oblasti so po enem mesecu trajajoči krizi avgusta 1953. leta strmoglavile maroškega sultana Sidi Mohamed Ben Jusufa, kateremu so pred 25. leti zagotovile prestol. Francozi so si vidno prizadevali ohraniti celotno socialno strukturo in zasno-

vati svoje gospodarstvo na blaginji malega števila bogatih vladajočih slojev — to je plemenskih poglavarjev in duhovništva. Uprava je tekom let postala izključno zadeva Francozov.

Strmoglavljeni sultan, ki se je postavil na čelo nacionalnih zahtev prebivalcev Maroka, je predlagal Francozom, naj dajo Maroku samostojnost. Kljub temu pa je obljubil Francozom koristi v okviru plodnega sodelovanja na gospodarskem, kulturnem in mednarodnem področju. Ta predlog sultana je imel namen vzpostaviti maroško vladno, zdravo politično vzdušje v državi ter uvesti določene politične svoboščine, kakor na primer pravico svobodnega sindikalnega združevanja delovnega ljudstva. Temu sultanovemu predlogu naproti pa so Francozi predložili samo načrt reform, ki naj bi se izvedle v okviru dosedaj veljavne pogodbe o protektoratu, na temelju katerega bi bila oblast razdeljena in pod nadzorstvom francoskih oblasti. Sultan Sidi Mohamed Ben Jusuf ni hotel podpisati zakona o izenačenju maroškega franka s francoskim, zlasti pa je odklanjal francoski predlog, da bi morali imeti v političnih predstavniških organih Maroka polovico mest Francozi. Skratka, sultan je vztrajno zahteval, da bi pogodbo o protektoratu iz 1912. leta nadomestili s pogodbo o prijateljstvu in izdelali načrt za postopen umik francoskih sil in prenos oblasti na Marokance. Ker se sultan Francozom ni hotel ukloniti, so ga odstranili. Po aretaciji so ga skupno z njegovima sinovoma odpeljali avgusta 1953. leta v Ajaccio, glavno mesto Korzike, kjer je živel kot internanec. Za novega sultana pa so Francozi proglasili Mohamed Mulaj Ben Arafu. Strmoglavljeni sultan je užival podporo velike večine maroškega ljudstva in ljudskega gibanja „Istiklal“, ki se bori za njegovo vrnitev.

Kot znano, se je Francija 1912. leta odrekla

enega dela svojega protektorata nad Marokom v prid Španiji. Ko so Francozi avgusta 1953 strmoglavili prejšnjega sultana, je proti temu dvignil glas fašist Franco, ker se francoska vlada o svojem koraku predhodno z njim ni posvetovala. Zadnji dni pa so se tudi plemenski poglavarji španskega Maroka novemu sultanu postavili po robu. Zbrali so se v Tetuanu in odpovedali pokorščino novemu sultanu Ben Arafu. Maroški sultan je namreč po francosko-španski pogodbi iz 1912. leta poglavar obeh delov Maroka. Tetuanski zbor ne priznava oblasti novega maroškega sultana in zahteva odcepitev španske cone Maroka.

Čim so prišle v javnost prve vesti s tega zbora, so francoski vladni krogi opozorili špansko vladu, da bi vsako nepriznanje novega maroškega sultana na območju španskega Maroka pomenilo teptanje veljavnih pogodb, ki jih bo Francija branila z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Fašist Franco spretno izkorišča spor med Francozi in Marokanci ter se skuša pri tem uveljaviti kot prijatelj Marokancev. Obljubljuje jim svobodo, ki jo španskemu ljudstvu skrajšuje.

Maroški spor, ki se iz dneva v dan bolj zaostrojuje, je primoral Francoze, da so uvedli pripravnostno stanje in poslali v alžirske luke pomorska in letalska pojačanja. Omenjeni ukrepi so nedvomno podvzeti tudi z namenom, da bi ustrašovali Franca. Za vsak slučaj pa so Francozi tudi strmoglavljenega sultana Sidi Mohamed Ben Jusufa te dni prepeljali iz Korzike v internacijo na otok Madagaskar.

Nemiri, ki trajajo vse od časa, ko so strmoglavili bivšega sultana, dokazujejo med drugim, da tako Francija, a v zadnjem času poseben še fašist Franco zasledujejo v zvezi z Marokom predvsem svoje ozke cilje. Za interese maroškega ljudstva, ki je v dosedanjih vstajah utrpelo že mnogo ubitih in ranjenih, pa je čutili le bore malo zanimanja. Toda maroško ljudstvo si bo kljub vsemu temu prej ko slej le izbojevalo željeno samostojnost.

Novo izzivanje Italije

Da si Italija že od nekdaj rada svoji nekaj, česar ni njenega, je vsekakor že stara pesem. Saj o tem nedvoumno govori njena imperialistična politika predvsem v dobi Mussolinijevega fašizma, prav tako pa potrjuje do domnevo tudi njeno sedanje skominanje po tuji lastnini — v tem primeru gre za jugoslovansko zemljo, ko si razni predstavniki italijanske grabežljivosti poleg Trsta tudi še želijo vsega slovenskega Primorja, Dalmacije in mnogih drugih tujih ozemelj.

Isti Italiji pa ne gre le za tuja ozemlja, marveč si poleg tega lasti tudi še drugačne pravice. V nasprotnem primeru se namreč ne bi moglo zgoditi, da bi Italija kot država tirjala pred sodišče predstavnike tržaških Slovencev, torej državljane nov Slobodnega tržaškega ozemlja in ne državljane Italije. Poleg tega pa niti ne

pred tržaško sodišče, marveč pred italijansko sodišče v Benetkah.

In zakaj toži Italija predsednika tržaške Osvobodilne fronte Franca Štoka ter glavnega urednika »Primorskega dnevnika« Stanislava Renka? Toži ju zato, ker sta se pač upala v imenovanem listu javno pokazati na imperialistično politiko sedanje Italije ter na nedemokratično ravnanje z narodno manjšino, ki je v marsičem podobno tistim metodam, ki se jih je pri istih poslih posluževala fašistična Italija.

Vsekakor je dal na to najnovejše izzivanje Italije najboljši odgovor Franc Štoka, ko je dejal: »Odrekam vsako pravico beneškemu sodišču, da bi mi sodilo, Italiji pa pravico, da bi me tožila. Do tega nimajo pravice, ker Trst ni Italija in ker sem o italijanskem imperializmu povedal resnico.«

polnoma slovensko, Vrata so dvojezična, Slovenci v župniji pa v tem pogledu brezpravni.

V dekaniji Šmohor, ki šteje 16 župnij, od katerih je deset slovenskih, so bile v avstrijski monarhiji le-te zasedene po slovenskih župnikih, razen tega pa je bil tudi dekan in župnik v Šmohorju Slovenec, ravno tako kot tamkajšnji kaplan. V senžermenski Avstriji pa je ordinariat zasedel mesto dekana, ki je obenem župnik v Šmohorju, z Nemcem in prav tako podelil nemškemu duhovniku mesto kaplana. Ta dva sta odpravila slovenske pridige pri podružnici Turn, kjer se nahaja romarska cerkev in kamor je desetletja hodilo slovensko prebivalstvo na božjo pot za Marijin praznik. Po drugi svetovni vojni pa je v tem območju nastal katastrofalen preobrat. Namestitve nemških duhovnikov na slovenskih župnijah, duhovnikov, ki ne obvladajo slovenskega jezika in se ga nočejo priučiti, razodevajo, da ordinariat povsem načrtno pomaga pri germanizaciji zapadnega dela Zilje. Ordinariat je namestil na primer na slovenski fari Borlje duhovnika iz Reicha, ki je na mah ponemčil vse v cerkvi. Isto se je zgodilo s farno St. Pavel, ki je bila prav tako dodeljena duhovniku iz Reicha. Poleti 1952. leta je ordinariat odstavil slovenskega upravitelja župnije St. Jurij in dodelil župniji nemškega duhovnika, ki sicer obvlada slovenščino, a je vendar takoj pri nastopu uvedel nemško bogoslužje in slovensko zanemaril. Ob tej priliki pa moramo povedati tudi, da se je v Čačah nameščen župnik Nemec Walcher

Sodelovanje avstrijskih in jugoslovanskih glasbenikov

Med predstavniki jugoslovanskih in avstrijskih skladateljev je bilo sklenjeno, da bodo 7., 8. in 9. marca letos hkrati trije koncerti avstrijske klasične in sodobne glasbe v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Poleg jugoslovanskih simfoničnih orkestrrov bodo sodelovali na koncertih tudi trije znani dunajski dirigenti ter instrumentalni in vokalni solisti. Hkrati bodo odprte tudi razstave, na katerih bodo razstavljeni poleg številnih glasbenih publikacij največjih dunajskih založb tudi rokopisi Mozarta, Haydna in Schuberta.

Na Dunaju, v Grazu in Bregenzu pa bodo jugoslovanski umetniki izvajali jugoslovansko glasbo s sodelovanjem avstrijskih orkestrrov. Jugoslovanski glasbeniki bodo prav tako v omenjenih treh avstrijskih mestih odprli razstave jugoslovanske glasbe. Vsi koncerti bodo posneti na magnetofonski trak in jih bodo prenašale radijske postaje obeh držav. Po zaključnih razstavah bo material z razstav podarjen glasbenim akademijam mest, v katerih bodo izvajani koncerti. Istočasno bodo predstavniki zavodov za zaščito avtorskih pravic Jugoslavije in Avstrije podpisali pogodbo o zaščiti jugoslovanskih oziroma avstrijskih skladateljev in njihovih del, ki bodo izvajana v Jugoslaviji oziroma Avstriji.

Izmenjava gledaliških gostovanj med Trstom in Ljubljano

Od 6. do 12. februarja bo gostovalo v mestnem gledališču v Ljubljani slovensko gledališče iz Trsta. Na programu imajo Cankarjevo dramo »Pohujšanje v dolini Šentflorjanski«. Tržaški ansambl bo dal v Ljubljani 10 predstav. Po tem gostovanju bo ansambl ljubljanskega mestnega gledališča odšel 19. februarja v Trst, kjer bo uprizoril Pryestlejevo »Čas in Conwayera«.

Slovenija je lani povečala izvoz

Lani je LR Slovenija izvozila za 10 milijard 487 milijonov dinarjev, izvoz je bil po vrednosti približno za 12% večji kakor predlanskim. Na prvem mestu so bili v izvozu Slovenije les in lesni izdelki (2,72 milijard din.). Važen izvozni artikel so bili tudi izdelki barvaste metalurgije, ki so jih izvozili za okoli 2 milijardi dinarjev.

Lani se je posebno povečal izvoz tekstilnih izdelkov, izvozili so jih za 1 milijardo 793 milijonov dinarjev. Slovenska izvozna podjetja so lani izvažala v 50 držav: največ pa v Turčijo, Zahodno Nemčijo, Italijo in ZDA.

Ponemčevalna vloga krškega ordinariata

(4. nadaljevanje)

V dekaniji Celovec-mesto so bile tri slovenske župnije in sicer Zrelec, St. Jakob ob cesti in St. Jurij ob pesku. Po plebiscitu je tudi te zasedel ordinariat z nemškimi duhovniki, s čimer je bilo odpravljeno slovensko bogoslužje. Vsekakor pa je značilen za nemško duhovščino v senžermenski Avstriji tudi tale slučaj: Slovenci župnije St. Jakob ob cesti so 1924. leta prosili nemškega župnika, naj jim slovensko pridiga, ker je bilo znano, da ga je znal. Toda on jim je odgovoril, da jim ne more ustreči, ker mu je to prepovedala njegova politična stranka.

Dekanija Borovlje obsega spodnji Rož in šteje 16 slovenskih župnij južno od Drave. Od teh sta bili v šematizmu župniji Borovlje in Zihpolje leta 1914 in 1922 označeni kot slovensko-nemški, vse ostale župnije pa kot slovenske. Na župniji v Borovljah je ordinariat v dobi senžermenske Avstrije namestil nemškega župnika, ki je odpravil slovensko bogoslužje in vneto germaniziral. Po zlomu fašizma pa je 1950. leta namestil ordinariat še na slovenski župniji Podljudbelj nemškega duhovnika, ki ne obvlada slovenščine.

V okviru dekanije Rožek je ordinariat poleg vrste ostalih ukrepov po zlomu nacizma 1945. leta postavil na župnijo Strmec Theophila Hensela, duhovnika iz Reicha in mu poveril duhovniška opravila tudi v slovenski župniji Domačale, od koder je ordinariat leta 1949 odstranil slovenskega duhovnika. Že za časa sen-

žermenske Avstrije pa je ordinariat tudi na slovensko župnijo Dvor imenoval nemškega župnika Franca Kalejo, ki je nato prevzel tudi novoustanovljeno župnijo v Vrbi.

Ponemčevanje v severnem delu dekanije Rožek pa vrši tudi ženski samostan v Vernberku, kjer se je po plebiscitu s sodelovanjem celovškega ordinariata ustanovil ženski misijonski samostan, v katerem so večinoma nune iz Reicha, kakor tudi iz drugih nemških dežel Avstrije. V tem samostanu opravljajo nemški duhovniki samo nemško bogoslužje, čeravno se bogoslužja udeležuje slovensko prebivalstvo okolice.

V območju dekanije Beljak leži župnija Vrata. Ta župnija je bila v avstrijski monarhiji povsem slovenska in je bila tudi v krškem šematizmu kot taka označena. Župnija je bila vedno zasedena po slovenskih župnikih, kar pomeni, da so se cerkveni obredi vršili samo v slovenskem jeziku. V tistem času je župnija spadala pod dekanijo Trbiž in je bila šele po priključitvi Kanalske doline k Italiji 1919. leta priključena najprej dekaniji Šmohor, a pozneje dekaniji Beljak. Tudi šematizem za 1922. leto označuje farno kot slovensko. Po odhodu slovenskega duhovnika pa je celovski ordinariat podelil farno nemškemu župniku in jo tako od 1937. leta dalje upravlja duhovnik iz Reicha, kar pomeni, da je bogoslužje ponemčeno. Prebivalstvo župnije je razen Vrat po-

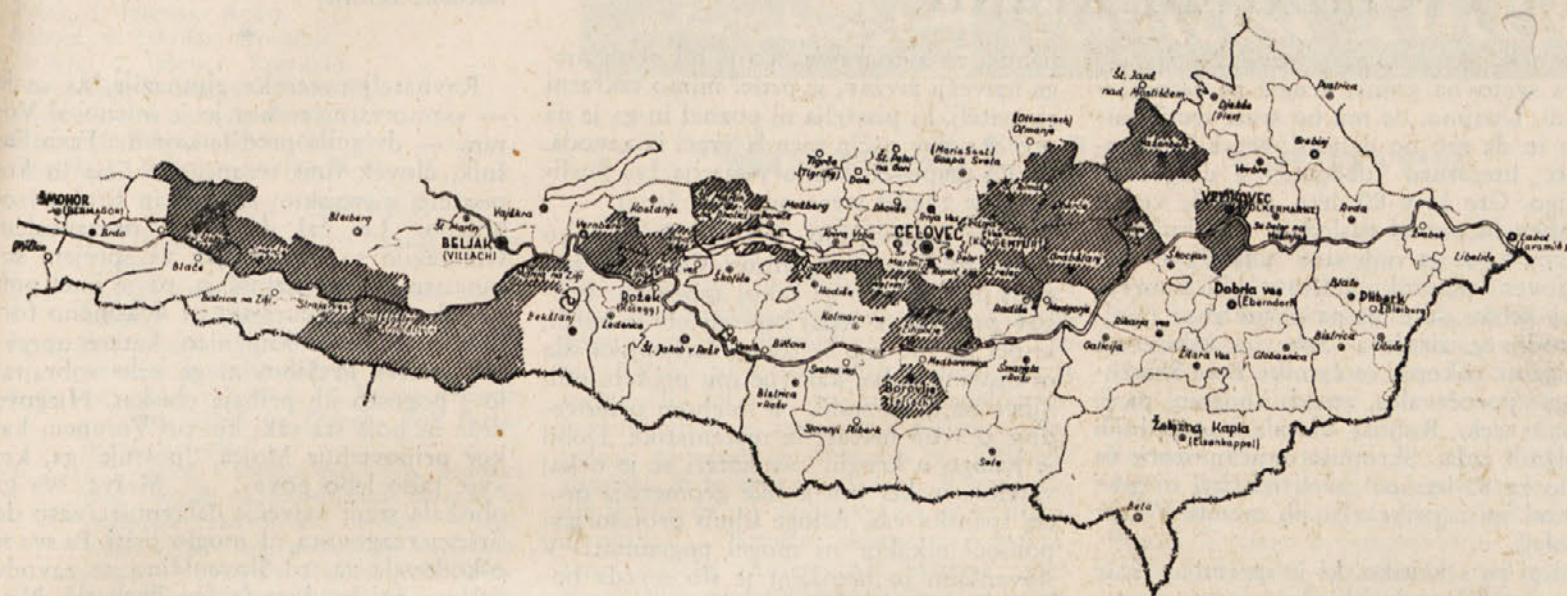
izkazal kot bela vrana med nemško duhovščino. Le-ta je namreč pisмено na ordinariat sporočil, da je župnija slovenska ter da brez znanja jezika ne more upravljati župnije, zaradi česar se ji prostovoljno odpoveduje in prosi za premostitev. Kljub temu pa je bogoslužje v tej fari po nemških duhovnikih nemško, medtem ko so slovenski obredi skrčeni na minimalno mero. Poleg že povedanega je bilo poleti 1951 odpravljeno slovensko bogoslužje v Šebnu — župnijski podružnici za slovensko Gostinjo vas. Nemška duhovnika pa prihajata iz sosednih far Borlje in St. Pavel pomagat pri opravljanju bogoslužja v St. Štefan in na podružnice te fare. V cerkvi se poslužujeta samo nemščine, ker se slovenskega jezika niti za silo nočeta priučiti.

Na temelju povedanega naravnost oprijemljivo izhaja, da je pri germanizaciji na slovenskih farah v Zilji eden glavnih stebrov krški ordinariat.

Povsod tam, kjer je bil nameščen duhovnik, ki slovenskega jezika ne zna in si ga noče pridobiti, je v ljudskih šolah odpravil verouk v slovenskem jeziku, dasi uredba o dvojezičnem šolstvu z dne 3. 10. 1945 izrecno določa, da se mora verouk poučevati v materinem jeziku otroka. Sicer pa se temu ni čuditi, če pomislimo, da se celovski škof v osmih letih, odkar je zasedel škofijo, niti za silo ni priučil slovenščine, tako da ga morajo na primer pri birmanju po slovenskih farah pozdravljati tako odrasli kot otroci v nemškem jeziku, z nemškim petjem in deklamacijami.

(Nadaljevanje sledi)

Odmevi na šolski osnutek in motivno poročilo

Slika nam kaže dvojezično ozemlje po šolski odredbi z dne 3. 10. 1945. Meja na severu se v glavnem ujema s severno mejo šrafirenega ozemlja, le občine Djekše, Kostanje in Vernberk spadajo še zraven; meja proti zapadu pa se ujema z zapadno mejo občin Borlje in Brdo.

Na šrafirenem ozemlju pa naj bi po novem osnutku bile v bodoče le še nemške šole. Odpadle bi torej skoraj vse dvojezične občine na severu, poleg tega pa bi bilo dvojezično ozemlje še na dveh krajih presekano. Občine Brdo, Borlje, Blače, Bistrica na Zilji, Straža ves, Vernberk in Kostanje bi bile popolnoma odrezane od ostalega dvojezičnega ozemlja.

V zadnjih treh številkah je naš list objavil celotno besedilo takimenovanega motivnega poročila in osnutek novega šolskega zakona koroške deželne vlade. S tem je Slovenski vestnik kot edini list omogočil, da je tudi slovenska javnost dobila vpogled in možnost ocenjevanja, kako in pod kakšnimi vidiki namerava koroška deželna vlada odpraviti slovenski pouk na več ko eni tretjini sedanjega ozemlja

dvojezičnih šol. Ta poskus je Slovenski vestnik že z vso odločnostjo zavrnil in poudaril, da se koroški Slovenci ne moremo strinjati niti z načrtom samim niti z utemeljitvijo nameravane omejevanja naših narodnostnih pravic. To stališče koroških Slovencev je prišlo do izraza tudi na nedavnem občnem zboru Demokratične fronte delovnega ljudstva. Toda ne samo Slovenci na Koroškem, tudi vsa javnost

v Sloveniji in Jugoslaviji je izrekla svoje mnenje o tem vprašanju. Slovenski poročevalec, Naši razgledi, Ljubljanski dnevnik, Mladina in mnogi drugi slovenski in jugoslovanski listi so se odločno izrekli proti kratenju pravic našemu ljudstvu na Koroškem.

V naslednjem objavljamo troje prispevkov, ki izražajo stališče k šolskemu vprašanju.

Šolski zakon in manjšina

Slovenski trgovec France Rutar iz Dobrih vesi je poslal pod gornjim naslovom diskusijski prispevek koroškemu uradnemu listu „Kärntner Landeszeitung“, ki pa članka ni objavil, čeprav je svoječasno izrecno pozval javnost k razpravi. Članek vsebuje v glavnem naslednje misli:

Svoboda obstoja v tem, da daje močnejši šibkejšemu iste pravice kot pa jih zahteva sam zase. S tem so dani tudi pogoji za mirno sožitje narodov. In obstoja ta svoboda pri nas na Koroškem? Odgovor na to vprašanje je šele pravo motivno poročilo k zakonu o dvojezičnem šolstvu. Bil je čas, ko je močnejši šibkejšega enostavno zaslužil; pozneje mu je na podlagi tujih vplivov priznal že gotove pravice in to imenoval toleranco, ki naj vodi do demokracije. Osnutek novega šolskega zakona izvira vsekakor iz časa, ko šibkejši uživa že neke pravice, medtem ko o enakopravnosti še ni govora. Če bi zasedbene sile avstrijskemu narodu n. pr. dovolile, da sicer lahko gradi UKW-radioprejemnike, ne sme pa graditi UKW-radio-oddajnikov, potem bi pač ta avstrijski narod izjavil, da ima vsak človek pravico, zase graditi aparate, toda mi hočemo naše UKW-sprejemnike tudi praktično in javno uporabljati.

In tako je tudi s pravico do pouka slovenskega jezika. Slovenski jezik ima poleg nemškega prav tako prostora, kot pa ga imajo UKW-valovi poleg drugih trenutno številnejših valov. Šele potem, ko bo imel slovenski jezik iste pravice kot pa jih ima nemščina, bomo lahko govorili o enakopravnosti. Izpolnjevanje zakona o dvojezičnem šolstvu na Koroškem bi lahko primerjali z izvajanjem zasedbene statuta. Načelno sicer pomeni zasedba osvoboditev, saj so nas osvobodili samovolje NSDAP-ja, zato pa zdaj izvajajo zasedbeni statut — enako kakor šolski zakon — popolnoma po volji posameznega komisarja oz. šolskega vodje. Kjer so v šoli slovenskemu pouku naklonjene učne moči, tam je pouk tudi zadovoljiv za obe strani. V šolah, kjer so merodajni le indikativni, pa imamo namesto pouka nemški nacionalisti, ki ne imajo namena, da bi se odpravili. Načrtom germanizacije, torej tudi proti šolskemu zakonu. Zato take učne moči nikakor ne morejo biti zaposlene na dvojezičnem ozemlju. V času, ko se že gradi svetovna skupnost in je združitev evropskih narodov le še vprašanje časa, se med narodi zaradi različnih jezikov ne sme delati razlike. Prav tako tudi noben narod ne sme imeti težnje po asimilaciji drugega naroda. Mi hočemo notranji mir in dobrososedske odnose.

Koroška ima poleg naravnih lastnosti tudi še to posebnost, da je domovina dveh narodov. Danes je brezpomembno, če so bili Slovenci prej na Koroškem kot pa Germani, vsekakor pač živijo danes Slovani in Nemci na isti zemlji. Vsakemu Korošču mora biti torej pri srcu, da ohrani domovino tako, kakršna je. Prej naravnim lepota niso priznana, brezobzirno so sekali gozdove, danes pa je prevladalo spoznanje, da je treba naravo tudi negovati. Isto velja tudi za jezike. Vsakdo se je v mladosti

naučil nekega jezika. Tega gojiti in se v njem naprej izobraževati, to za slehernega človeka ni le pravica, marveč tudi dolžnost. Če iz gospodarskih vzrokov pa se moramo k temu učiti tudi še drugih jezikov. Končno priučetv vsakega nadaljnega jezika ljudem razširi njihov pogled na svet ter zviša njihovo vzgojno raven. Tudi Nemcu se s priučetvijo slovenskega jezika omogoči povezava z več kot sto milijoni ljudi, katerih jezika se potem lahko nauči brez vsake težave.

Gotovo je, da izgleda, kot da bi bila asimilacija, kakor se germanizacija uradno imenuje, naravna. Toda tudi deroga uradno, ki plodno zemljo na eni strani požre, jo zato na drugi strani spet naplavi. Podobno je tudi z germanizacijo. Slovenskemu narodu iztrgani človek je pri nemškemu sicer našel tla, je pa bil izko-

reninjen in je izgubil od narave mu dane dobre lastnosti enega naroda, ne da bi mogel sprejeti dobre lastnosti drugega naroda. Dvojezične šole bi pač morale biti jez proti izkoreninjenju slovensko govorečih Korošcev.

Torej manjka v motivnem poročilu tudi ugotovitev, ali so bile dvojezične šole ustanovljene z namenom, da ohranijo slovenski jezik, ali pa zato, da napravijo asimilacijo manjšin.

V objasnitvi posameznih členov osnutka šolskega zakona je govora tudi o neki pravici staršev. Ne glede na to, da bi bila danes več kot polovica ljudi še nepismena, ako bi v času ustanovitve ljudskih šol poslušali vse starše, je treba takšno razlago pravice staršev zavrniti. Starši, ki onemogočijo svojim otrokom brezplačno priučetv drugega jezika, niso daleč od

Nenaravni vzroki „naravnega“ razvoja

Ta prispevek je sprejelo naše uredništvo od koroškega rojaka-učitelja Janka Gačnika, ki živi v Mariboru.

»Ta razvoj je naraven«, čitamo v motivnem poročilu koroške deželne vlade k »dejstvu«, da število slovensko govorečih na Koroškem stalno pojemata.

Naravno je marsikaj na svetu, tudi okolnost, da požrečni volk davi in žre ovce. O »naravnem« razvoju pojevanja števila slovensko govorečih na Koroškem bi vedeli marsikaj in mnogo povedati tudi mi, koroški emigranti, v Mariboru. Na stotine nas je in dobro bi bilo in pravično, če bi se ravno sedaj oglasili kot žive priče o takem »naravnem razvoju« na Koroškem. Menili smo že, da se bo še lepše razvilo prijateljstvo med Avstrijo in Jugoslavijo in da zaradi tega res ne bo treba več drezati v stare, toda še nezazelenjene rane, dregnila pa je, neusmiljeno sunila, sama koroška deželna vlada.

Zakaj živimo tu v Mariboru, pa tudi v Celju, Ljubljani, Beogradu in drugod kot koroški emigranti? Saj vendar ni nikogar med nami, ki ne bi ljubil svojo drago koroško ožjo domovino in nobeden od nas ni radevolje zapustil svojih ljubljanih rojakov na Koroškem. Nai vsakega izmed nas zaslusijo pred najširšo mednarodno javnostjo v obliki ankete, zakaj je moral svoj čas zapustiti svojo ljubljeno ožjo domovino na Koroškem. Za primer se hočem danes vsaj na kratko oglasiti kot koroški Slovenec — emigrant. Kot učitelj hočem govoriti, pisati, predvsem o šoli, pa boste kmalu videli, kakšen je tak »naraven razvoj«, ki o njem govori koroška deželna vlada.

Libeliče so od nekdaj trdna slovenska vas na Koroškem. Tu sem hodil v ljudsko šolo, ki je bila spočetka dvorazredna. V drugem razredu sem takoj naletel na učitelja, ki z zaupanimi mu samimi slovenskimi otroci, nad 80 nas je bilo v tem

razredu, celo leto ni izpregovoril niti besede slovenski. Kakšen je bil »naravni razvoj« za slovenskega otroka v taki šoli, in kako je bilo s pridobivanjem znanja, ljubezni in spoštovanja do materinega jezika in s sposobnostjo samostojnega izražanja, si lahko mislimo; skrajno slabe sadove take šole lahko ugotovimo še danes pri marsikomu.

Pa ta učitelj za otroke slovenskih star-

Nevarno popuščanje

Pod tem naslovom je objavil „Ljubljanski dnevnik“ članek, ki se glasi:

Šovinstični in nacistični elementi v Avstriji pozivajo v zadnjem času na raznih shodih na organizirano borbo proti koroškim Slovincem. Pri tem imenujejo gonjo proti slovenski manjšini v Avstriji in sovraštvo do Jugoslavije »odpor proti zapostavljanju« nemškega jezika na Koroškem, najmočnejše napade proti slovenskim združenjem na Koroškem pa opravičujejo, češ da se le-te izdajalsko povezujejo z jugoslovanskimi z namenom, da bi škodile avstrijskemu gospodarstvu.

Nameravana ukinitve dvojezičnega pouka v 37 šolah na Koroškem je njihovo sovraštvo do vsega kar je slovensko še vzpodbudilo. Sedaj so začeli kampanjo, naj se dvojezični pouk ukine celo v tistih šolah, v katerih je predvideno po novem učnem načrtu, da se uči tudi v slovenskem jeziku. Bivši nacisti so na zborovanju v Železni Kapli zahtevali, da se v tem trgu ukine slovenski pouk, tako v osnovni, kot meščanski šoli. Na sestanku Kmečke zveze v Šmohorju je bivši nacistični prvak Pipp terjal ukinitve slovenskega pouka v vaseh Brdo in Melviče v Ziljski dolini, kjer so Slovenci v veliki večini. S podobnimi zahtevami so nacistični elementi prišli na dan tudi v drugih krajih na Koroškem.

onih, ki smatrajo šolo sploh za nepotrebno. Zal je to predvsem slučaj pri nemško govorečih Korošcih. Tako so protestirali proti slovenskemu pouku Velikovčani, čeprav ravno ta trg v pretežni meri preživlja slovensko govoreča okolica. Tukaj bi lahko še omenili, da so očetje teh staršev svoječasno protestirali tudi proti zgraditvi železnice. Če je eno in drugo bilo in bo v korist potomcem, lahko presodi vsakdo sam. Prav tako pa je tudi s poukom slovenskega jezika. Zaradi tega, da se na Koroškem poučuje slovensko, Koroška gotovo ne bo deljena, če pa se enemu narodu odreka pravica, potem matična država tega naroda lahko zahteva zase pravico pokroviteljstva nad dotičnim ozemljem.

In o zanimanju Korošca za slovenski jezik. Za Slovenca je samo po sebi umljivo, da se mora priučiti tudi nemškega jezika, da se more sporazumeti s prebivalci severa. Nasprotno pa imajo nemško govoreči premalo zanimanja za priučetv slovenskega jezika. Ne glede na zgoraj omenjeno povezavo z veliko jezikovno skupino je šele z znanjem slovenskega jezika mogoče spoznati našo ožjo domovino. Pretežno število krajevnih imen na dvojezičnem ozemlju je mogoče pojasniti šele s poznavanjem slovenskih izrazov. Raziskovalci narave se učijo tujih jezikov, da lahko potujejo po svetu in raziskujejo narode ter njihovo domovino. Ali naša domovina potem ni vredna, da bi se učili njenega jezika? Ali ni žalostno dejstvo, da se je do danes zamudilo, da bi slovenski jezik z namestitvijo slovenskih napisov postavili v eno vrsto z nemškim. Ali ne dokazuje ravno dejstvo, da je bil osnutek zakona o dvojezičnem šolstvu vključno motivnega poročila objavljen samo v nemškem jeziku, kako malo pomena pripisuje vlada slovenskemu jeziku. To je glavni vzrok, da je danes mogoče šolarje odvrčati od zanimanja za slovenski pouk. Tukaj ne smemo odločevati številke in volitve, marveč zdrava človeška pamet. Ta poziv velja predvsem uradom, podjetnikom in učitelstvu. Ko se prireajo družabni večeri, potem ne pozabite slovensko govorečih sodeželanov. Povejte staršem in šolarjem, da je tudi slovenski jezik živ kulturni jezik, katerega priučetv je vredna truda, potem bo pa kmalu lažje biti učna moč na dvojezični šoli. Večina bo potem z vami in naši otroci bodo uživali lepšo bodočnost. Naj se ne bi več ponavljalo, kar smo doživeli mi: v šoli gonja proti „vindiš“, mišljeno „slovensko“, nato prepoved slovenskih kulturnih organizacij, zažig slovenskih knjig, izselitve in usmrtnice, vse to pa proti ljudem, ki so rojeni na Koroškem in s katerimi smo skupaj hodili v šolo.

Vlada naj bi torej končno enkrat imela pogum povedati, da živijo tukaj slovensko govoreči, ki naj se tukaj počutijo doma; tukaj se govori še slovensko, tukaj bodo nameščeni slovenski krajevni napisi in kdor jih bo odstranil, se bo pregrešil zoper zakon. Kjer so slovensko govoreče družine, čeprav v manjšini, tja spada dvojezična šola.

Šev še ni bil najslabši. Sledili so mu učitelji (po potrebi bom navedel imena), ki so bili še slabši, ki so slovensko ljudstvo, slovenski narod pred slovenskimi otroci, med poukom v šoli, naravnost sramotili, zasramovali. V isti sapi, ko so slavili tega ali onega nemškega veljaka, so Slovence opisovali kot pijance, tatove, sploh za

(Nadaljevanje na 4. strani)

Obisk v Prežihovih krajih

Rojstna hiša Prežihovega Voranca je kake pol ure od Prežihovine, v Podgorju št. 15. Domačini jo nazivajo Kotnikova bajta, v njej je živela tudi Radmanca, ki jo poznamo iz samorastniške zgodbe Ljubezen na odoru. Hišica je na novo prebeležena, pa tudi novo streho ji je gospodar Trup, 81-letna korenina, oskrbel. Mož je Voranca pestoval. Toplo govori o njegovih starših, spominja se župnika Štingla, učitelja Ajholcerja, vseslovanske bralnice iz leta 1900 pri Lužniku, v katero pa sam ni zahajal. Poznal je beračico Ajto, ki je po njegovem pripovedovanju umrla v Rennerjevi bajti (pri Pogorelcu), samotni hišici nad Podgorjem, v bregu ob poti, ki vodi v Meškovo Selo. Sprašujeva ga po Rudafih, Dihurjih, Vohnetih... Možu se jasni obraz, pripoveduje vedno bolj gladko, vse ve in po domače razklada. Dihurji so živeli takoj pod njim v Zvodnikovi bajti, tisti samogoltni požirniki, s katerimi so se borili, pa so na pobočjih Uršlje gore. Sam Voranca ni bral, ker ni »dobil knjig v roke«. — Voranc se je svoje nekdanje »pestrne« spominjal in ga po 1945 do smrti obiskoval na svoj rojstni dan. Obljubil mu je tudi, da mu prinese Samorastnike, vendar je na obljubo menda pozabil.

Zgovornemu starčku se lepo zahvaliva, nato kreneva po poti proti bivališču slovenskega pisatelja Frana Ksaverja Meška. Lep je kraj, v katerem živi, a svetu precej »za hrbtom«. — Meško je sedel na trati s kopico knjig okoli sebe. Vesel je najinega obiska in pove, da čisto zanese v njegove »puščave« radoznalega tujca. Nekoliko navadnih fraz in že govori o svoji in naši nezacelejeni rani — Slovenski Koroški. Tako toplo in iskreno govori o njej, da moraš v njegovih besedah vsaj zaslutiti utrip srca, ki čuti in bdi nad njeno usodo.

»Katero leposlovno delo o Slovenski Koroški vam je najbolj všeč?«

»Prežihova Požganica« se glasi odgovor. Z Vorancem sta se poznala tudi osebno. Slišal je o njem že pred letom 1930 in ob njegovem pobegu pred februarjsko diktaturo — nekdanj sam begunec s Koroške — to dejanje odobral. »V ožje stike pa sva prišla po osvoboditvi, ko je šlo za mojo dramo Koroška bol, ki naj bi izšla pri Mohorjevi. S tem v zvezi mi je enkrat tudi pisal.« Kakor pripoveduje, mu zlasti Jamnica ni ugajala in našteva nekatere napake. Na vprašanje, zakaj tega Prežihu samemu ni povedal, se pa lakonično odreže: »Ko me pa ni vprašal.«

Meško še vedno dela. Pripravlja in popravlja izbor iz svojih spisov, ki jih je namenil »mladem srcem«, snuje novelo z naslovom Strup (o ljubosumnosti, ki mu gre v življenju vse narobe, najbolj pa pri ženskah), meni pa napisati tudi svoje spomine. Zanje je že dvakrat nabiral gradivo in

celo nekaj zapisal, pa je prvič uničila vse prva svetovna vojna, drugič pa četniki v Bosni. Upajmo, da mu bo stvar tretjič uspela in da mu bo dano slovensko memoarno literaturo obogatiti z dragoceno knjigo. Gre že v 80. leto, pa je še vedno živahen in pazno zasleduje naš kulturni razvoj, ki se ga tudi sam udeležuje. Na njegovem pisalniku ležita vabili k otvoritvi selske šole in na občni zbor Ciril-Metodovega društva. Soba je založena s knjigami, rokopisi in časniki. Bere Slovenskega poročevalca, med knjigami pa je opaziti celo Robina Hooda, eno zadnjih knjižnih izdaj. Skromno naju opozori, da bodo za 80-letnico začeli izhajati njegovi Zbrani spisi (pripravlja jih menda Viktor Smolej).

»Kaj pa s kritiko, ki je spremljala vaše delo, ste bili zadovoljni?«

»Reči moram, da je lepo zasledovala moj razvoj in večinoma pravilno govorila o meni. Le Glonar in Terseglav mi nista bila preveč všeč, zlasti še zadnji, ki je nekoč nekaj namigaval na Gorico.« (Meško je bil 1906 med Gregorčičevimi pogrebci. Na neki način je zašel v žensko učiteljske, v katerem so ga dekleta takoj obsula in

prosila za avtograme. Ko je bil okoli nje ga največji živčav, je prišel mimo takratni ravnatelj, ki pisatelja ni poznal in ga je na precej surov način menda vrgel iz zavoda. — Po pripovedovanju pisatelja Iva Šorlija, ki je zvedel stvar od svoje žene).

Že se poslavljamo, ko pokaže še sliko svojih sošolcev-maturantov. Otroško razigran postane, ko ga takoj spoznava. Njegov pravilni, a sedaj ostareli obraz zardi, iz oči pa mu sije še tolika življenjska sila in bistrina duha, kakršne mu pri teh letih nihče ne bi prisodil. S smehom pripoveduje o svoji maturi iz matematike. Dobil je nalogo o krogli, »v kateri se je nekaj vrtelo«, in ker mu je bila geometrija precej španska vas, naloge kljub profesorjevi pomoči nikakor ni mogel pogruntati. V slovenščini in nemščini je šlo seveda bolj, iz zgodovine pa mu zrelostnega izpita ni bilo treba delati, ker je v razredu imel oceno »lobenswert«.

Še dolgo je človeku pred očmi postava tega res z ljudstvom mislečega človeka, ki se je odrekel visokim častem in službam ter se zaprl v slovenski Montmorency, da more služiti svojemu ljubljencu — sloven-

Nenaravni vzroki „naravnega razvoja“

(Nadaljevanje s 3. strani)

nesposobne in nespodobne ljudi. Tako sramotenje Slovencev je bilo za »naravni razvoj« pojevanja števila slovensko govorečih na Koroškem tem bolj usodno, ker so starši otrok v zaupanju v poštenje učitelja, svoje, slovenske, otroke doma učili, naj učitelja v šoli lepo ubogajo, da se bodo kaj več naučili. Učitelj Sames me je naravnost nagovarjal: »Sei deutsch« (bodi Nemec). Samo posebne okoliščine, v katere se tu ne bom spuščal, so doprinele, da ta »naravni razvoj« ni pogubil tudi mene. Kako velika razlika pa je bila med učnimi uspehi za otroka slovenskih staršev v koroški utrakvistični šoli in v slovenski šoli na Spodnjem Štajerskem, sem opisal že v koledarju SPZ za leto 1953.

Slovensko zaveden je bil izmed osmih mojih učiteljev v II. razredu le tov. Ajholcer Franc. Oboževali smo ga vsi njegovi učenci: čutili smo, da je naš, da je z nami, pa kaj, ko je bil pri nas le četrto leto! Slovensko čuteče učitelje so premesčali venomer iz kraja v kraj, najraje pa v samotne hribovske kraje, kjer je bilo le malo otrok v šoli in malo odraslih izven nje in tam slovenski učitelj za ohranitev večjega števila slovensko govorečih ni mogel dosti storiti, vsaj ne toliko, ko v gostonaseljeni dolini. Vrhtega je bilo namješčanje slovensko čutečih učiteljev na

hribovske šole svarilo vsem ostalim učiteljem, ki bi se drznili zavirati »naravni« razvoj padanja števila slovensko govorečih. Pozneje slovensko čutečih učiteljev na Koroškem sploh v službo niso hoteli sprejemati, pa čeprav so bili trdni Korošci, da ne bi zavirali načrtnega »naravnega« razvoja pojevanja števila slovensko govorečih. Leta 1909 nas je prosilo osem koroških Slovencev za sprejem v pripravnico za učiteljske v Celovcu. Vseh osem so nas odbili, vse seveda zaradi »naravnega« razvoja. Leta 1914 smo trije koroški Slovenci, ki smo v Mariboru opravili učiteljsko maturo, zaprosili za namestitev na koroških šolah. Kljub temu, da so bili slovenski učitelji na Koroškem zelo potrebni, nas niso sprejeli. Vse zaradi »naravnega« razvoja pojevanja... Tudi po plebiscitu leta 1920 nas niso hoteli namestiti oziroma obdržati na Koroškem... Vzgojni vpliv šole in učitelstva je povsod po svetu, pri vseh narodih, zelo velik. Če bi bili po slovenskih krajih povsod namješčali slovensko čuteče učitelstvo, kar bi bilo res povsem naravno in če bi tako bile šole res slovenske, bi bil ta »naravni« razvoj glede slovensko govorečih vse drugačen. So pa še drugi nenaravni vzroki »naravnega« razvoja pojevanja... O tem bi mogli spregovoriti poleg učiteljev še slovenski poštarji, železničarji ter ostali javni pa tudi zasebni nameščenci, delavci, kmetje.—

skema človeku in iz neposredne bližine opazovati žitje in bitje njemu tako ljube koroške zemlje.

*

Ravnatelj ravske gimnazije, ki se je — »samorastnica« kot jo je imenoval Voranc — dvignila pred leti, je dr. Fran Sušnik, človek fino rezanega obličja in kos pisatelja s svojiskim slogom in široko izobrazbo. Le žal, da je bil prezaposlen. Gimnazijo so usposabljali za sprejem samorastnikov naraščaja, pa je imel polne roke dela. Preurejajo in dokončno formirajo študijsko knjižnico, katere upravitelj je. Na Prežihovini ga zelo »obrajtajo«; pogosto jih prihaja obiskat. Njegova drža in hoja sta taki kot pri Vorancu, kakor pripoveduje Mojca. Spoštuje ga, ker »vse tako lepo pove«. — Midva sva ga obiskala sredi največje delavnosti, zato do širšega razgovora ni moglo priti. Pa sva se otkodovala za to! Slovenščino na zavodu že leto dni predava Štefan Barbarič. Njegovo ime se javlja med sodelavci mariborskih Novih obzorij, na uho pa nama povedo, da prevaja iz madžarščine. Mnogo užitka nudi razgovor z njim, vidiš pa pri njem lahko moderne francoske literarnozgodovinske publikacije: novo izdajo Lansonja, pa standardno delo o francoski književnosti, pri katerem je sodeloval tudi svetovno znani Paul Hazard, zlasti zanimivo pa je delo modernega Francoza Morneta, ki je slovstveno zgodovino koncipiral kot »zgodovino misli in francoske književnosti« (l'histoire de la pensée et de la littérature française). Tako, na skrivaj, nama pokaže novo tržaško revijo, ki jo ureja Boris Pahor.

Le prehitro je prišlo slovo in že sva na poti k Prežihovemu bratu Avgustu, ki poleg drugega dela ureja lokalni list z naslovom Koroški fužinar. Kot se da soditi po zadnji številki, je list precej pester in daje vsakomur nekaj. Prišla sva ob precej neprikladnem času. Žena mu je ležala težko bolna. »Dežurni pa ne opravljajo drugega posla kot legitimirati,« pravi s finim humorjem. Tudi sam toži, da mu peša sluh. »Prehitro se je naš rod ločil od zemlje in šel v poklice, ki z njo niso v dotiku,« je njegovo lastno mnenje. Iz obzirnosti ga nočeva nadlegovati. Vabi naju na ponoven obisk in obljublja poslati nekaj gradiva o Vorancu.

*

Prve jutranje megle so se vlačile nad Ravnamo, ko je vlak odpeljal. Za nama je ostal svet, poln lepot, ki jih je ovekovečil poet te zemlje, koroški sin Voranc. Tišje in tišje je postajalo brnenje strojev v ravninski elektrarni, udarjanje parnih kladiv je ponehalo. Le še tam ob progi kratek prizor: pastirček, ki pase bicke, prav kot ga je naslikal Voranc v Solzicah. Ob enakomernem utrujajočem ropotu vlaka pa je v nama vstajala misel: »Voranc je bil in je samo eden...«

Po »Naših razgledih«

Dr. Mirko Rupel:

SLOVENSKI JEZIK

Poudarek

V slovenščini ni poudarek na določenem zlogu, temveč je v nekaterih besedah na osnovi (žaba, travnik, léto); v drugih na obrazilu (steza, stebèr); celo ista beseda ga more imeti v nekaterih oblikah na osnovi, v drugih na obrazilu (góra — goró; vás — v vašè). Pravimo, da imajo žaba, travnik, léto stalen; besedi góra in vás pa premični poudarek. Léto poudarjanje imenujemo prosto ali svobodno. Vendar se prosto poudarjanje ne sme umeti v tem smislu, da smemo poljubno poudariti bodisi osnovo bodisi obrazilo, temveč mu je mesto določeno. Prost ali svobodno pa je slovenski poudarek v primeri s češkim ali poljskim, saj stoji v češčini v vseh besedah zmeraj na prvem, v poljščini pa na predzadnjem zlogu.

Kako važno je mesto poudarka, naj pokažejo naslednje dvojice: Pétiica je majhna peta. Petica je star novc. — Jesén je letni čas. Jésen je drevo. — Ta góra je najvišja vseh gorá. — Na góri je nastal požar in še zdaj gorí. — Kadar pojém, raj pojém. — Sédel je pred hišo in sedél tam do večera. — To me vselej podráži, kadar se vino podráži.

V slovenskih narečjih je poudarek kaj različen. Isto besedo govoré v tem narečju s tem poudarkom, v drugem z drugim. Kako je s poudarkom v knjižnem jeziku? Na splošno lahko rečemo, da se knjižni poudarek ravna po osrednjih slovenskih narečjih, ki so — kakor smo že povedali — najpoglavnejša osnova knjižnemu

jeziku. Poudarek je zapisan v našem doslej največjem slovarju — v Pleteršnikovem slovarju*) (v dveh zvezkih 1894—1895). To delo pa je danes že redko in v marsičem zastarelo. Današnji poudarek nam nudi Slovenski pravopis (1950), ki obsega v glavnem besedišče sodobne knjižne slovenščine. V njem je tudi več oblik iste besede, če se te oblike različno poudarjajo, n. pr. nositi, nómim (sedanji čas), nómim, nosíte (velelnik), noséč, noséča, noséče (sedanji deležnik), nómil, nosíla, nosílo (opisni deležnik), nómim (trpni deležnik).

Predaleč bi nas vedlo, ko bi hoteli tu razložiti ves sistem poudarka v knjižni slovenščini. Morda pa ustrežemo kakemu bralec, če opozorimo na nekatere posebnosti.

Predlog rad pbtgne poudarek na prvi zlog: pijem vodó — skočil je v vódo; goró — na góro; zemljó — v zémlo; jesén — na jésen; pomlád — na pómrad; oči — v óči; večér — na vécer; primér — na primer; lasé — za láse; zobé — v zóbe; úho — v úho.

*) V Pleteršnikovem slovarju je zabeležena še neka posebnost našega poudarka, ki je pa tu ne bomo upoštevali, namreč muzikalnost poudarka ali intonacija. Če izgovorimo besedo zob v tehle dveh stavkih: zob me boli — ded nima zob, se pokaže, da prvič višina glasu pada od začelja proti koncu (zooob me boli), v drugem primeru pa raste (ded nima zooob). Pravimo, da je v prvem primeru padajoči, v drugem rastoči poudarek. Padajoči poudarek imajo n. pr. sin, lep, dan, mož, rastočega pa lipa, žena, krava, muha. Ker razločka med padajočim in rastočim poudarkom ne poznajo vsa narečja (poznajo ga predvsem osrednja narečja, pa tudi nekatera druga, med njimi koroško), zato pravorazne ne predpisuje rastoče in padajoče intonacije kot pravilo.

Nekaj podobnega je pri glagolih: grešil — pogrésil; budil — prebúdil; delil — razdélil; veselil — razvesélil; zvonil — pozvónil.

V nekaterih besedah ali oblikah je dovoljeno dvojno poudarjanje, n. pr. goré in góre, na goráh in na górah, nogé in nóre, seštré in sèstre. To so samostalniki ženskega spola, ki imajo v osnovi široki ó ali é (kosa, koza, metla, mošnja, osa, peta, prošnja, roka, rosa, teta, voda, zemlja, žena), in še naslednji: bolha, brada, cesta, glava, ovca, solza. — Tisti samostalniki ženskega spola, ki imajo v osnovi polglasnik, pa imajo poudarek zmeraj na obrazilu: stóza, stóze, stózi itd.; tako še deska, megla, tema, pečka.

Dvojni poudarek srečamo tudi pri nekaterih pridevniki, saj lahko rečemo, da je dete mladó ali mládo, da sta fanta mladá ali mláda, da so otroci mladí ali mládi, deklice mladé ali mláde. Taki pridevniki so: bled, bos, drag, gluhi, gost, grdi, len, lep, nag, slan, slepi, suhi, trdi, zlasti, zvest, živiti.

Tudi pri glagolih srečamo tu in tam po dva poudarka: planíti in plániti, glódati in glódati, kmétovati in kmétovati, kmétujem in kmétujem itd.

Seveda je takih posebnosti več, kakor smo jih utegnili tu naštet. S temi, ki smo jih navedli, smo hoteli le opozoriti, da je glede na poudarek naš jezik še v razvoju in zato še močno gibčen. S tem pa ni rečeno, da bi smel poudarjati, kakor bi kdo hotel. Zato narečni poudarki nikakor niso dovoljeni; tako n. pr. ne smemo govoriti kolíko, kládívo, káménje, je živél, narávnost, óko, drévo, temveč kólíko, kládivo, kámenje, je živél, narávnost, okó, drévo.

(Dalje prihodnjé)

KOLEDAR

Petek, 5. februar: Agata
Sobota, 6. februar: Doroteja
Nedelja, 7. februar: Romuald
Ponedeljek, 8. februar: Janez M.
Torek, 9. februar: Apolonija
Sreda, 10. februar: Sholastika
Četrtek, 11. februar: Lurška M. B.

SPOMINSKI DNEVI

5. 2. 1874 Rojen v Trebinju pesnik Jovan Dučić.
6. 2. 1945 Začetek svetovne sindikalne konference v Londonu.
7. 2. 1809 Rojen v Goričah v Ziljski dolini narodni buditelj Matija Majar-Ziljski.
8. 2. 1849 Umrli v Kranju dr. France Prešeren — 1864 Umrli na Dunaju Vuk Stefanovič Karadžić.
9. 2. 1871 Rojen v Doslovičah pri Breznici pod Stolom na Gorenjskem pisatelj in dramatik Fran Saleški Finžgar — 1881 Umrli veliki ruski pisatelj F. M. Dostojevski — 1943 Pri Ligojni je bil ustreljen slovenski pesnik Rob, ki so ga zaleli Italijani.
10. 2. 1837 Umrli zaradi poškodb, ki jih je dobil v dvoboju, največji ruski pesnik Aleksander Puškin — 1861 Rojen slovenski filolog, etnograf in slovstveni zgodovinar dr. Matija Murko.

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

VABILO

Slovensko prosvetno društvo »Srce« v Dobrli vasi bo priredilo v nedeljo, dne 7. februarja 1954, ob 14.30 uri v Narodnem domu igro:

»GENOVEFA«

Po daljšem času vas spet vabimo k številni udeležbi na domačo prireditev.

Kotmara ves

Nekoliko zakasneli smo, vendar bo že vedno zanimalo ljudsko gibanje v preteklem letu v naši vasi. Iz matričnega urada povzemamo, da je minulo leto umrlo 8 oseb, med temi najstarejši Janez Vovgou, ki je bil rojen leta 1871. Nasproti smrtnim primerom se je rodilo 29 otrok. Zvezo za življenje je sklenilo lani osem parov.

Letos, dne 13. januarja pa smo zanesli na pokopališče k zadnjemu počitku Matijo Valentina, p. d. starega Juha v Kotmari vasi. Umrli je tudi Marija Bizjak, p. d. Stornikova, v 84. letu svoje starosti. Vse življenje ji je bil delaven dan, poleg tega pa je bila vedno zavedna Slovenka. Domači pevski zbor ji je zapel v slovo žalostne. Naši rajni, ki so svojo življenjsko nalogo izpolnili, naj počivajo v miru!

Preteklo nedeljo pa smo imeli veselo poročno slavo. Mlado gospodinjstvo je pripeljal na svoj dom Franci Murk v osebi Anice Miškulnik iz Branče vasi pri Bilčovsu. Naši pevci so pri družinski slovesnosti tudi sodelovali, ker sta oba novoporočenca zavedna člana slovenske narodne družine na Koroškem. Iskreno čestitamo!

Kratke vesti iz Koroške

Koroški potovalni urad ima za tekoče leto že mnogovrstna potovanja v načrtu. Predvidene so vožnje na Portugalsko, v Francijo, Južno Italijo, Grško in drugam po Evropi. Stroški potovanja bodo primerno nizki, na primer za 15-dnevno potovanje 1500 šilingov, za 17-dnevno potovanje 1980 šilingov, za 25-dnevno potovanje 2985 šilingov za osebo. Potovalni urad je uvedel letos edinstveno novost v Avstriji, ki bo omogočala, da bodo potovanja prijetnejša in tudi cenejša. K avtobusom skupinskih potovanj bodo namreč priključili prikolico s kuhinjo, in potnikom se ne bo treba hraniti v dragih hotelih in restavracijah. Minuli teden so na Novem trgu razstavili takšen kuhinjski voz, ki je vzbudil zanimanje številnih interesentov in radovednežev. Priklonni voz obsega popolno kuhinjo in bife. Odelek za kuhinjo je prostoren dovolj, da lahko delajo. Štedilnik bodo kurili s tako imenovanim propanskim plinom, ki ga bodo vozili s seboj v velikih jeklenih steklenicah.

Na strehi imajo zložljive mize in stole. Ob času kosila bodo prekinili vožnjo, razvrstili mize ter stole in potniki bodo lahko obedovali. Preskrbljeno pa bo tudi, da bodo potniki prehranjeni tudi zvečer in jutraj, čeprav bodo prenočevali v hotelih.

V občini Einöde je šestinšestdesetletni kmet Matija Trattnig zgubil svoje življe-

Po naši zemlji

Slovenski ples v Celovcu

»Slovenski ples«, naša tretja velika družabna prireditev v Celovcu, je bila, kakor zatrjujejo vsi, ki so bili deležni te edinstvene spremembe v vsakdanjem življenju, popoln uspeh. Povabilu v našem listu in na plakatih so se odzvali številni gostje iz vseh naših dolin in vasi ter prihajali z večernimi vlaki in avtobusi v Celovec. Napolnili so obsežno dvorano v Delavski zbornici in še zgornji prostor. Razpoložene je bilo že pri svidenju, ko so se številni znanci — kmetje, delavci ter izobraženci veselo pozdravljali, nadvse živo. Vse je bilo svečano razpoloženo in nestrpnost so pričakovali nadaljnega razvoja, kajti ob sodelovanju priznanega plesnega orkestra Radia Ljubljane, kmečkega tria, solistov in baleta Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane, Kernjakovih pevcev iz Gur so si obetali izreden in bogat užitek, ki je zares v nadaljnjem poteku prireditve vse brez izjeme prijetno preseñetil.

Pokroviteljstvo prireditve sta radevolje prevzela gospod deželni glavar Wedenig in šef Urada za zvezo FLRJ, legacijski svetnik Mitja Vošnjak. Deželni glavar se plesa ni mogel osebno udeležiti, ker je bil službeno zadržan ter se je pismeno opravičil in želel prireditvi najboljši uspeh.

Prvi del velike družabne prireditve je izpolnil bogat kulturni spored, s katerim so sodelavci postregli množicam z izrednim in sočnim užitkom. Za uvod so najprej nastopili domači pevci z Gur pod vodstvom pevovodje P. Kernjaka. Zapeli so med drugimi narodno »Dober večer lubo dakle« in »Burno jes havžejem«. Pevska interpretacija je bila brezhibna ter so želi zanj iskreno priznanje. Nato je v imenu pripravljalnega odbora dr. Franci Zwitter s pozdravnimi besedami »Slovenski ples« oficijelno otvoril in predstavljal številnemu občinstvu plesni orkester radia Ljubljane pod vodstvom dirigenta Bojana Adamiča, kmečki trio in še prav posebno člane Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani solistko Sonjo Hočvarjevo, baletno plesalko Bredo Šmitovo in tenorista Dragota Čudna.

Predvajanja gostov slovenske umetnosti so občinstvo zadivila ter se je navdušenje stopnjevalo od točke do točke. Viharne odobravanje je žela tov. Šmitova za svoj mojstrsko izvedeni ples. Sledil je tenorist, ki je pel »Glasno si pevala« iz Verdijeve Traviate in pesem iz Leharjeve »Zemlja smehljaja«. Nato je ustregla solistka Sonja Hočvarjeva med drugim z ljubko švedsko narodno »Ko bilo mi je

Kdo je proti dvojezičnemu pouku?

Ne čudimo se, da se nekateri narodni šovinisti in nestrpneži v Pliberku še do zdaj niso spametovali, ker se pač ne morejo povzpeti iz svojega prirojenega sovražstva do vsega, kar je slovensko, ter so pričeli gonjo proti ohranitvi dvojezičnega pouka na ljudski in glavni šoli. Vsi pametni starši vedo, da je za vsakega koristno, če obvlada več jezikov, še posebno jezik naroda sosedja, ker mu more to znanje v življenju samo koristiti. Toda narodna nestrpnost in okorela ozkosrčnost jim tega ne dopušča ter so se zarotili okrniti mladino za pridobitev znanja slovenskega jezika, govornice, s katero imajo v vsakdanjem življenju vedno opravka. Vsakdo ve, da si otroci igraje prisvojijo znanje slovenskega in nemškega jezika, če pokažejo le nekoliko dobre volje in jim nespametni starši doma ne grenijo veselja do učenja.

Čudimo pa se, da se poslužujejo za to akcijo proti vzdržanju slovenskega pouka nekega Florijana Kuratha, ki ima za seboj prav »rjavo« politično kariero in menda zato ni ravno najbolj primeren besednik v demokratični Avstriji. Treba pa je po-

nje na zelo tragičen način. Ker je bil občuten mraz, se je hotel rano jutraj okrepčati s požirkom žganja. Stopil je k stenski omari, kjer je imel shranjeno steklenico žganja. V omari sta bili dve enaki steklenici od katerih je kmet eno vzel in krepko nagnil, ker je bil mnenja, da je v njej orehovo žganje. Toda, primerila se usodna pomota. V steklenici je bil z žganjem pomešan akonit, nek rastlinski strup, ki so ga uporabljali za zdravljanje živali. Kamlu mu je postalo slabo in se skoraj ni mogel več vzdržati na nogah. Izpul je količino surovega mleka, toda ni mu odleglo ter je kmalu nato preminul.

Železniški ključavničar Janez Srienc je v hali za lokomotive na beljaškem zapadnem kolodvoru stopil na streho električne lokomotive, da bi nekaj popravil. Iz nepojasnjenega vzroka je zašel v električni tokovod, pri čemer je zajel plamen njegovo obleko. Železniški uslužbenec je zadobil življenjsko nevarne opekline ter so ga morali pripeljati v bolnišnico.

Minuli petek so odprli v Celovcu šestino in sicer je Zveza vojnih žrtev primereno uredila dvorano za kino v gostilni Hudedist na Siebenhügelcesti. Vsem zahtevam odgovarjajoča dvorana obsega 260 sedežev. Kino je pričel obratovati v soboto in bo dnevno dvoje predvajani. Podjetje bo brez dvoma uspevalo, ker je Kanalska naselbina obljubena z okoli 2000 družinami.

VABILO

Smučarska sekcija Slovenskega fizkulturnega društva St. Janž v Rožu priredi v nedeljo, dne 7. februarja 1954, ob 10. uri dopoldne

veleslalom

iz šentjanških Rut do St. Janža

Vabimo vse smučarje od 14 let naprej, da se udeležijo tekme. Na tekmi sodelujejo tudi smučarji iz Črne v Mežiški dolini.

16 let« ter je dosegla nepopisen uspeh. Nato si je spet osvojil srca vseh tenorist Drago Čuden, nakar je žela posebno odobravanje Breda Šmitova s plesom vražice iz baleta »Vrag na vasi«. In še je serviral tov. Sonja Hočvarjeva nekaj prekrasnega iz Straussovih »Pomladanskih zvokov«. Ob spremljavi orkestra je zapela tov. Zlata Gašperšičeva šanson »Na Dolenjskem je lepo« ter pesem iz najnovejšega slovenskega zvočnega filma »Vesna«.

Kakor rečeno, kulturni del prireditve je bil za vse navzoče nadvse izreden in bogat užitek, doživetje, zaradi katerega samega se je že izplačalo podati se v Celovec.

Po absolviranem kulturnem delu je plesni orkester neutrudno in prekrasno igral komad za komadom. Le redkokdaj je velika večina naših ljudi imela priložnost uživati tako dovršeno glasbo. In naravno je, da je odlična godba izzvala par za parom in kmalu je zavalovalo nešteto parov, predvsem mlajših, pa tudi starejših, v lahnem, sproščenem plesu. Skoraj prav vsi so se vključili v plesno veselje in vrvenje. Kljub temu, da je dvorana prostorna, se niso mogli vsi naenkrat uvrstiti med plesne pare. Pri omizjih je vladalo najpristrčneje in radostno razpoloženje. Vse je bilo dobre volje, nasmejanost in kratkočasno. Prav tako je vladalo v zgornjem prostoru, kjer je tudi kmečka godba neutrudno igrala, najboljše. Židana volja, iskrenost, dovtip in smeh. Nemalo je k dobri volji doprinesla tudi izborna kapljica vina iz jugoslovanskih brd in brezhibna postrežba.

V takem neskajenem razpoloženju ni nikako čudo, da so ure potekale kakor v snu. Vse prekmalu je potekal čas, prišla je polnoč in z brzino se je čas nagibal v zgodnje in pozne jutranje ure. Toda le malokateri se je hotel ločiti iz prijetne družbe in številni gostje so vztrajali do konca.

Noč od 31. januarja na 1. februarja t. l. bo ostala vsem številnim udeležencem »Slovenskega plesa« v trajnem in prijetnem spominu. Bilo je doživetje, o katerem se govori v mestu in na podeželju. Mnogi že zagotavljajo, da bodo prihodnje leto spet prišli in bodo privedli še druge s seboj. Tudi iz nam morda nenaklonjene strani so izjavljali, da je bil »Slovenski ples« edinstvena prireditev in odličen uspeh. Naša prireditev »Slovenski ples« se je dostojno uvrstila po kvaliteti in uspehu med številne velike družabne prireditve v Celovcu.

Letošnja zima ni prizanesla

Letošnja zima, ki je v začetku dolgo prizanašala s snegom in mrazom, je nekako od polovice januarja skoraj v celi Evropi zamujeno temeljito nadoknadila. Meteorološke postaje javljajo o sibirskem mrazu, ki je zajel evropsko celino. Poročajo, da je val mraza povzročil do zdaj 37 smrtnih žrtev. O močnih snežnih zametih poročajo iz Južne Italije. V Trstu brije burja s 100 kilometrsko silo, sploh poročajo o najnižjih temperaturah iz številnih evropskih mest, kakor jih že dolgo ne pomnijo.

Od nedelje na ponedeljek so imeli v Berlinu in Frankfurtu najmrzlejšo noč od leta 1946/47 ter je padla temperatura do 24 stopinj pod ničlo. Pravijo, da so si hotele delegacije štirih v nedeljo ogledati mesto, toda so zaradi mraza raje ostale v toplih hotelih. Zaradi mraza je tudi otežkočena preskrba vode v Berlinu.

Val mraza je zahteval dozdaj sedem smrtnih žrtev v Franciji. V Liontu so našli dva moška, ki sta zmrznila v stanovanjih, v Le Havre pa sta se dva druga moška zgrudila na cesti. V Burgundu je

zmrznilo na avtomobilu natovorjeno vino. V Londonu je zaradi mraza primrznilo več podzemskih železnic na tračnice ter je moralo posebno moštvo šele led odvajati. Tudi v mnogih drugih krajih v Angliji in na Holandskem je bil zaradi leda, snega in mraza avtobusni in železniški promet ustavljen. V različnih krajih na Poljskem je v ponedeljek temperatura padla na 33 stopinj pod ničlo. V Moskvi je znašala temperatura 19 stopinj pod ničlo. V Beogradu je neprenehoma snežilo 30 ur in so morali promet na cestni železnici tudi prekiniti. Močne snežne padavine so javljali iz Severne Italije v Apeninih in v Abruzzi, dočim v nekaterih primorskih področjih neprestano dežuje. V Polesini je več sto hektarjev zemlje poplavila reka Pad. Na cesti Napolj-Pescara je bilo več sto motornih vozil blokiranih. Na Dunaju so zaznamovali v ponedeljek minus 18° temperature, v Salzburgu minus 19°, na Semmeringu minus 22°, v Celovcu minus 11°, v Gradcu minus 16°. Na Dunaju je zmrznilo več vodovodnih cevi.

Ing. Nace Nachbar:

Gospodarski pomen prašičereje

Opomba uredništva: Kakor vsi znaki kažejo, bosta poleg proizvodnje mleka reja in pitanje prašičev letos in tudi za naprej še najbolj donosni panogi našega kmetijstva. Rentabilnost je vendar odvisna od načina reje in pitanja. Zato je prav, če se ta vprašanja v tem in naslednjih člankih še enkrat osvetlijo.

Slehernemu kmetovalcu je poznan pomen prašičereje že po tem, da ob pravilni vzreji in racionalnem pitanju beleži največ dohodkov v svojem gospodarstvu in da mu prašičereja vloženi denar zelo hitro vrača. Prašič krije v glavnem potrebe po mesu in masti v ljudski prehrani in je nenadomestljiv. Medtem ko govedo najbolj predela v kakovostna živila kot so mleko in meso vsa tista krmila, ki jih pridelujemo največ t. j. seno in slamo, prebavijo prašiči iz gomolinic in žit več hranljivih snovi kot govedo in dajo več prirastka. Prašiči dajo iz enake količine prebavljenih snovi približno eno tretjino več prireje kot govedo. Oni so najhitrejši proizvajalci mesa, ker se naglo razmnožujejo in hitro rastejo. Vsi vemo, da pri dvakratnem prasenju lahko dobimo od svinje tudi 20 in več pujskov, mladičev, katerih povprečna teža se giblje od 1 do 1,5 kg. Ob pravilnem krmljenju oziroma pitanju bo prašič v 7—9 mesecih težak 120 kg ter bo dal okrog 30 kg slanine in enkrat več mesa.

Če nam svinja na leto skoti dvakrat po osem pujskov, bomo prvo gnezdo lahko že isto leto zaklali in s tem dobili 480 kg mesa in okrog 280 kg slanine, ostalih osem mladičev pa obdržali za nadaljno vzrejo oziroma pitanje v naslednjem letu. Že iz tega preprostega računa vidimo, kako odločilno že samo ena dobra plemenska svinja vpliva na našo denarno bilanco in s tem na celotno gospodarstvo.

Tečaji Slovenske kmečke zveze

V prihodnjem tednu bo imela SKZ tečaje o potrebah spremembe gospodarjenja, pridelovanja in vnovčevanja semenja ter o vsakodnevnih vprašanjih na naših kmetijah v naslednjih krajih:

8. februarja ob 9. uri dop. v Žvabeku, gostilna Srienec,
8. februarja ob 19. uri v Globasnici, gostilna Šotar,
9. februarja ob 14. uri v Škofičah, zadružni dom,
10. februarja ob 19. uri v Apačah pri Zablacanu,
12. februarja ob 19. uri v Ledenicah, gostilna Ravš,
14. februarja ob 14. uri v Slovenjem Plajberku, gostilna pri Foltu.

Člani Slovenske kmečke zveze so k udeležbi prisrčno vabljeni.

Jasno pa je, da je uspeh prašičereje odvisen od dobrega poznanja cele problematike vzreje in tudi tržnih razmer. Vsakemu je znano, da so cene prašičev v juliju in avgustu najvišje, da tja do Božiča polagoma, potem pa hitro padajo. Desetletja velja že isti zakon in bo verjetno tudi naprej držal. Turisti bodo tudi nadalje v še večji meri obiskovali naše pokrajine v poletnih mesecih in tedaj moramo imeti naše prašiče na trgu. Seveda moramo temu primerno tudi usmerjati našo celotno prašičerejo, kar pa pri količkah volji in znanju ni težko. Ker imajo prašiči s šestimi meseci najboljše meso in je njih cena najugodnejša, moramo svinje tudi pripuščati ob času, da bodo kotile januarja in julija. Pripuščali jih bomo torej septembra in marca. Januarski pujski bodo tehtali ob pravilni krmi in držanju v juliju okrog 100 kg in bodo za prodajo najbolj pripravljeni. Julijske pujske bodisi prodamo kot tekače, ali pa jih opitamo do Božiča.

Povsem napačno je, da marsikje še pustijo, da svinje kotijo samo enkrat letno.

Že sedaj mislimo na vigredno setev

Trenutno je na kmetiji še največ časa. Napravljajo se drva ali pa je delo na skednju. Žito je večinoma že omlačeno. V preteklem letu so bila naša žita močno napadena od sneti, predvsem pa rje. Zaradi teh bolezni se žito ni moglo dobro razviti in imeli smo nizek pridelek.

Za doseg višjih donosov je zato nujno, da gojimo bolj odporne sorte. To bomo dosegli, če menjamo seme in posejemo žlahtne zdrave sorte, pridelane v našem okolišu. Ravno pri jarih žitih, ovsu in ječmenu, ki na Koroškem razmeroma dobro uspevata, polagamo premalo pozornosti na dobro seme. Res je, da niso vsi v stanju letno kupovati večje količine semen. Zato je nujno, da pripravimo žito v zimskih dneh, ko nam čas dopušča.

Sedaj se poslužimo vaških čistilnih naprav, da odberemo najboljše debela zrna. Samo zdravo in debelo zrno lahko da močno rastlino. S suhim razkužilom lahko takoj razkužimo žito, da bo pripravljeno. Da ugotovimo kalivost semen, vzamemo iz kupa nekaj sto zrn. Na dva ali štiri krožnike, v katere smo dali pivnik, kos celuloznega ali drugega z vodo prepojenega papirja, naštejemo po sto zrn žita. Vse skupaj bomo dali na topel prostor, najbolje na okno v kuhinjo. Čez 12 dni (če je bila primerna temperatura) lahko preštejemo vzkljena zrna in ugotovimo odstotek kalivosti. Kalivost pa naj bi bila vsaj okrog 90%.

Kdor je pa v stanju, da si kupi novo seme, naj se najprej zanima za uporabno

V takem primeru bo prašičereja sigurno nerentabilna. Drugo gnezdo mora namreč kriti celotne stroške prvega gnezda, če hočemo imeti trud dobro poplačan.

Naše kmetice zastopajo večkrat mnenje, da se mora svinja po pravitvi izpočiti in jo iz tega razloga pripuščajo samo enkrat letno, kar je vse prej kot pravilno. Ob pravilni krmi bo ostala svinja tudi po pravitvi v dobri kondiciji in jo lahko ponovno pripustimo.

Večkrat se tudi zgodi, da svinjo po prvi pravitvi in to večinoma prvesnico spytajo za zakol, ker je dala premalo ali pa preslabotne mladiče. Znano je, da svinje pri 3. do 5. pravitvi dajo najboljše pujske, čeprav prvi porod ni bil pohvale vreden. Vsekakor pa se lahko pri prvi pravitvi izkaže, da svinja ni primerna za nadaljno plemo, bodisi, da mladiče žre, z njimi slabo ravna ali pa ima mogoče premalo seskov za prehrano malih ali pa da so njeni mladiči slabotni. Tukaj pa smo napravili napako že pri odbiru plemenskega materiala, če plemenske svinje nismo mogoče prerano pripustili.

vrednost, ki je razvidna na etiketi vreče. Priporočali bi v naših krajih naslednje sorte ječmena:

Isaria: srednje zgodna, visoko donosna zahtevna sorta. Isaria-ječmen lahko sejemo na suhih tleh. Odpove nam pa na mokri, kisli, težki, glinasti in peščeni zemlji. Lahko ga sejemo tudi v višjih (do 800 m) sončnih legah. Je srednje zgodnja sorta. Najbolj nam ječmen uspe, če ga posejemo za okopavinami in sicer za peso.

Heine Haisa je sorta, ki jo še premalo poznamo v naših krajih. Hvaležna je za dobro gnojenje. Pri lanskim poskusih se je prilično najbolje izkazala.

Od ovsa pa priporočamo:

Endres (beli oves): Odporen proti sneti. Visoko donosen in rano zori. Sejemo ga uspešno tudi še v višjih legah in peščenih, lahkih zemljinah. Čeprav skromen, je hvaležen za dobro gnojenje.

Flämingstreue (rumeni oves) je odporen proti sneti. Se v mladosti hitro razvije ter rano zori. Sejemo ga lahko tudi v lahke zemlje. Sušo dobro prenaša tako, da lahko računamo s sigurnim pridelkom. Slama je dobra za krmo. Hvaležen je za večjo dozo kalijevih in fosfornih gnojil.

Kmetje! Z menjavo dobrega, odporne-ga semen bomo vaše njive bolj čiste in pridelek bo višji. Če se pa odločite za originalno seme, ga naročite pri Južnokoroški semenarski zadrugi.

Ferdo Hobel

Kaj naj vemo o varstvu rastlin

(Nadaljevanje)

Poljski slinar (Ackerschnecke)

Napadene rastline so objedene in kažejo sluzaste sledove. V svetlobi se sledovi svetlikajo v raznih barvah. Polža samega je težko videti. To samo ponoči in v oblačnem vremenu.

Polž je dolg 3—5 cm, brez hišice, podolgovat in siv. Ta vrsta ima mrežaste znake in je na zadku vidno vklinjena.

Da ga lahko vidimo, iščemo polža v večernih urah, kakor tudi pri umetni razsvetljavi žepne baterije. Našli ga bomo pri mladih sočnih rastlinah, čež dan pa pod kamenjem, pod listjem in pod travno rušo.

Zatiranje: v večernih urah mu nastavimo razne vabe v kupčkih. Take vabe bi bile „Epro“, „Spezial Inficin“, „Meta“ in druge. Pesti velike kupčke teh sredstev polagamo v razdalji 25 cm. Na ha bi porabili okrog 100 kilogramov sredstva. Lahko ga pa tudi polovimo in sicer tako, da samo pripravljamo skri-vališča. To je listje od zelja, kumar, ali rabarbare, stara opeka ali deske. Lahko se pa tudi nastavljajo koščki korenja, jabolka ali buč in se tam polove. Trosimo tudi apneni prah in sicer dvakrat po vrsti.

Žitna rja

Na listih, steblih in plevah rastlin vidimo majhne rumenkaste pegice, tu se je tvorilo podgobje ki s posebnimi bradavicami srka rastlinske sokove. Na ta način je rastlina ovirana pri normalnem razvoju in zaostaja. Slama je manjvredna, klasi, oziroma zrno se slabo razvije in ostane drobno.

Rja mora imeti vmesnega gostitelja. Pri progasti rji je to češmin. Na češminu špore prezimijo. Spomladi pa okužijo na novo naše polje. Rje so specialne. Saj ena vrsta napada samo določeno sorto.

Vlaga in toplota nedvomno vplivata na razvoj podgobja. V letih ko je žitna rja močno razpašena (leto 1953) nam prizadene hude izgube, včasih celo popolnoma uniči žitna polja.

Važno je gnojenje. Veliko dušika povzroča močnejši napad, dočim obilo fosforja in kalija jačata odpornost rastline. Gojimo odporne, zgodaj dozorevajoče sorte! Nasadi ne smejo biti pregosti in na zapadni strani gozda. (Senene lege, kjer se vlaga dolgo zadrži)

Rumena rja (Gelbrost)

Ta rja napada pšenico in ječmen, delno jo najdemo tudi na rži. Spoznamo jo na dolgih sporednih črtah, ki preidejo na cel list. Pojavi se v drugi polovici maja.

Ržena rja (Braunrost)

Spoznamo jo po pikčasto razmetanih, rjasto rjavih ležiščih trosov. Prezimi na njivi, zatiramo jo s iztrebljenjem vmesnega gostitelja (volovski jezik). Ta vrsta rje v raznih variacijah napada tudi pšenico in ječmen. Okužba se vrši okoli začetka junija.

(Se nadaljuje)

Kje je kmetovalcu iskati pravico?

(4 nadaljevanje)

Ko so zemljišča, ki so določena za zložitve, obmejena in popisana, ko je njihova vrednost ocenjena in so prizadeti (stranke) pregledali predložen jim izkaz stanja posesti (Besitzstandsnachweis) in ocenjevalni načrt (Bewertungsplan), se po preteku določenega roka (en teden) za prizive in po rešitvi teh nadaljuje postopek za zložitve.

V sporazumu s »strankami« se v nadaljevanju postopka sedaj ugotovijo zemljišča, ki so bila doslej skupno izkoriščana ali so služila namenom celote (n. pr. lope za mlačenje žita, sejmišča, skladišča, teka-lišča, mostovi, bregovi ob potokih).

Dodelitev novih zemljišč je vezana na zakonita načela

Šele ko je tudi to urejeno, se lahko prične s konkretnimi pripravami za dodelitev novih zemljišč. Za razsodbo o dodelitvi novih zemljišč veljajo naslednja zakonita načela:

1. Vsak lastnik ima pravico do povračila polne vrednosti svojih zemljišč, ki jih je imel pred zložitvijo; če je le mogoče, morajo biti nova zemljišča v pogledu na rodovitnost in lego enaka z dosedanjimi zemljišči.

2. Obseg in vrednost starih zemljišč sta podlaga za dodelitev novih zemljišč.

3. Zemljišča, ki imajo zaradi svoje lege in načina izkoriščanja za kmetijo posebno vrednost, morajo biti dosedanjemu lastniku vrnjena, če mu ni mogoče dodeliti enakovrednih zemljišč. Taka zemljišča so n. pr. gradilišča, okolica spomenikov in družinskih grobov, hišni vrtovi ob poslopih, parki in zidom ograjena zemljišča, nadalje zemljišča, ki so trajno namenjena za zelenjad in sadne vrtove ter zemljišča, kjer se koplje gramoz, pesek, mavec, šota ali lomi kamen in zemljišča, na katerih so zdravilni vrelci.

4. Lega novih zemljišč k kmetiji mora biti bolj ugodna od lege starih; zemljišča pa morajo imeti tudi odgovarjajočo obliko in poskrbljeno mora biti tudi za ustrezna dovodna pota.

5. Razlika obsega in vrednosti med stari in novimi zemljišči lahko znaša eno petino vrednosti ali obsega, vendar je treba skrbeti, da ostane ta obseg in vrednost v dosedanjem razmerju. Torej ne gre, da bi nekdo za prej manjše zemljišče v dobri legi in z dobro rodovitno zemljo pri zložitvi dobil znatno večje, toda po legi in zemlji znatno

slabše zemljišče. Prav tako ni mogoča obratna zamenjava, razen če se prizadete stranke o taki zamenjavi med seboj sporazumejo.

6. Oddaljenost zemljišč od gospodarskih poslopij ne sme biti večja od povprečne oddaljenosti prejšnjih zemljišč. Lahko pa je tudi večja, če se »stranka« s tem strinja.
7. Manjše razlike v vrednosti med stari in novimi zemljišči je mogoče kriti v denarju.
8. Pri gozdnih zemljiščih je treba skrbeti, da med stari in novimi zemljiščem ni posebne razlike v sestavi in starosti nasada; morebitne razlike se krijejo v denarju.

Priprava zložitvenega načrta

Na podlagi teh načel izračuna agrarna okrajna oblast za vsak primer posebej novo površino zemljišč in morebitno potrebo kritja razlike v denarju. Po tozadevnih zakonitih določilih upošteva pri tem tudi še morebitno zanemarjenost zemljišč ali pa zboljšanja, ki so bila pred kratkim izvedena, ki pa še ne kažejo učinka, nadalje ograje, lope za seno ali pa posebno vrednost drevja in grmičevja. Enako upošteva pri tem služnostne pravice in bremena. Če le gre, razveljavi služnosti brez odškodnine, v nasprotnem

primeru ostanejo zemljišča obremenjena s služnostmi. Z novimi služnostmi je mogoče zemljišča obremeniti le, če je to iz gospodarskih ozirov nujno potrebno.

Vse to so še vedno podrobne priprave za zložitveni načrt sam. V okviru teh priprav spada tudi načrtovanje novih potrebnih skupnih naprav (tekalšč, pašnikov, mostov, žičnic, zaščitnih obrežij pri potokih etc.) Pri tem načrtovanju mora agrarna okrajna oblast poslušati mnenje odbora strank. Če se stranke ne morejo sporazumeti o izločitvi za te namene potrebnih zemljišč, se izločitev kljub temu lahko izvrši, vendar le v breme strank, ki se z izločitvijo strinjajo, kar pomeni, da dobijo pozneje pri dodelitvi toliko manj zemlje, kakršen je njihov delež na teh skupnih napravah.

Po vseh teh pripravah izdela oblast načrt o razdelitvi sedanjega skupnega območja zemljišč. Pri tem je seveda treba povdariti, da ta včasih tudi leta trajajoči postopek nikakor ne okrnja pravic strank do izkoriščanja svojih starih zemljišč. Meje med zemljišči območja, kjer se zložitve pripravljajo, veljajo v praksi naprej, odpravljen so le na papirju. Šele ko je stopil razdelitveni načrt v veljavo in so potegnjene nove meje, preneha v praksi staro lastništvo in stopi v veljavo novo.

(Se nadaljuje)

Z A G O S P O D I N J O I N D O M

M
O
D
A

Elegantna večerna obleka iz črnega rips-bлага s tričetrtinskim rokavi, ozko ukrojenim krilom in ozkim pasom

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Časovne zanke v zakonih

Čas, to so leta, meseci, tedni in dnevi, v katerih moramo po zakonu nekaj storiti in izvršiti, imenujemo rok. Nemci pa imenujejo to z besedo »Frist«.

V »Slov. vestniku« smo že čitali, da je treba vsako škodo iztožiti najdalje v treh letih od dneva, ko smo zvedeli za škodo in poškodovalec, sicer bi bilo prepozno; da moramo najdalje v treh letih izpodbijati nepravilen testament, zahtevati dolžni delež ali povišanje, začeti od razglasitve zadnje volje; da je treba v treh letih izpodbijati pogodbe radi prikrajšanja nadpolovične vrednosti, ali pa radi pomote pri pogodbi, in več podobnih slučajev. — Prav tako ste v »Slov. Vestniku« že brali, da se pri zastaranju zgubi in pri priposestovanju pridobi lastnino premičnin pod gotovimi pogoji v treh letih, da je treba terjati zaostale obresti najdalje v treh letih, da ne zapadejo; prav tako druge zaostale letne dajatve in izvršitve, plačila obresti, užitke, najemnine in zakupnine, zaslužke iz službenega razmerja, zaslužek zdravnikov, advokatov, babic, notarjev in tako dalje. — Brali ste, da zastarajo služnosti navadno v treh letih, brez izjem tudi to ni, včasih traja zastaranje 30 let. Naše bralce bomo še večkrat poučili o raznih takih važnih rokih, ki še niso v zvezi s sodnijo ali oblastnjami, kako se jih pridobi in kako zgubi!

Kadar pa imamo opraviti s sodnijo ali kakšno drugo oblastjo in sprejemamo razsodbe, odloke in razna naročila, če smo toženi ali če tožimo, če smo priče ali izvedenci, takoj naletimo na druge, včasih prav kratke, bolj skrite ali tiskane roke, tudi na take, ki jih moramo vedeti sami, pa smo hudo tepeni, če jih ne razumemo ali ne vemo. Navedli bomo nekaj primerov, danes in prihodnjič:

Če je kdo motil koga v zadnji, dejanski in mirni posesti, ima oškodovani pravico, da zahteva najdalje v tridesetih dneh s tožbo od sodišča upostavitve v prejšnje stanje.

Trideset dni pa se računa drugače kakor sicer, tako, da se ne upoštevajo dnevi, ko hodi tožba po pošti, niti ne delje! Če se bi na primer letos zgodilo motenje 27. marca, in bi zvedeli to 28. marca, bi bil zadnji dan za vložitev tožbe v nedeljo dne 26. aprila. Ob nedeljah se pa navadno pri sodnijah ne sprejemajo tožbe in če se pošlje po pošti, pride že prepozno! Torej vse, kar je treba — par dni prej!

Sedaj pa vzemimo, da sodnik tožbo odbije in se mi hočemo pritožiti. Slišali smo, da se navadno pritožbe, prizive, — nemško »Berufung« — vložijo v 14 dneh in si pustimo čas preko osem dni. Zamudili smo, ker je proti končnim sklepom v takih zadevah mogoče samo rekurz, ne priziv in sicer v osmih dneh! Brali pa boste, če temu preišljeno sledite, še o raznih drugih važnih zankah, ki jih vam bomo ččasoma obrazložili, da ne bi trpeli po nepotrebnem, škodo!

Igra v otroku vzbudi ljubezen do dela

Starši imajo do svojih otrok veliko dolžnosti — naučiti jih morajo živeti.

Otroci pri igranju posnemajo življenje odraslih. Zato moramo na njihovo igranje vzgojno vplivati in paziti, da se bo otrok pri igranju nečesa naučil, da se bo razvila v njem ljubezen do dela. Igra je namreč tesno povezana z delom. Najbolj zaželjene igrače so predmeti, ki jih uporabljajo odrasli. Kupujmo jim vedno le preproste igrače, kocke, svinčnike, slikanice, kjer del skic še ni pobarvanih in podobno. Otroci bo s fantazijo lahko tudi sam nekaj novega napravil iz njih.

Kuharski recepti

Ponadova juha

3 žemlje, 2 jajci, presno maslo.

Žemlje daj v lonec in naliž nanje toliko mrzle vode, da jih prekrije. Ko so žemlje že namočene, postavi na štedilnik, prideni košček presnega masla in dobro razmešaj. Nato zalij z vrelo zelenjavno juho ali slano vodo in pusti nekaj časa vreti. Juho odšavi z zribanim muškarnim orehom in žafranom. Ko je kuhana, v loncu za juho dobro vmešaj dve jajci ali samo rumenjake in med mešanjem vlij juho.

Pretaknjena pljučna pečenka

1/2 do 1 kg pljučne pečene, prekajeno slanino, mešane dišave, mast in kozarec vina.

Meso operi, mu oberi žile in potegni z njega kožo, potem ga na gosto pretakni s prekajeno, popoprano ali papricirano slanino. Nadrigni ga z mešano dišavo (limonova lupina, kumina, česen, poper, peteršilj itd.) in nasoli. Potem ga deni v kozico, polij z razgreto mastjo, pridaj nekaj žlic vina, lahko tudi žile in kože, ki si jih prej odstranila. Pokrij in pari. Med dušenjem pridno polivaj. Pari 1 do 2 uri. Ko pečenka zarumeni, odlij odvisno mast, pa prilij malo juhe in po okusu lahko še tudi vina. Sok malo prevri. Pečenko lepo zreži, zloži na krožnik, polij s pečenkinim sokom in serviraj.

Orehovi štrukliji

Za testo: 1/2 l bele moke, košček presnega masla, sol in mlačno vodo.

Za nadev: 1/4 l zmletih orehov, žlico drobtin, 2 jajci, 2 žlici sladkorja, 1/2 l smetane in dišave.

Iz moke, presnega masla, malo soli in mlačne vode naredi vlečeno testo. Nato vmešaj 2 rumenjake, 2 žlici sladkorja, smetano, malo klinčkov, cimeta, limonovo lupino. Zdjaj še rahlo primešaj trd sneg dveh beljakov, 1/4 l zmletih orehov in žlico drobtin. Spočito, vlečeno testo razvleči in ga pomaži s pripravljenim nadevom, rahlo zavij skupaj ter deni v namazano, podolgovato pekačo, pomaži ga še z raztepenim jajcem, polij z zajemalko mleka in peci približno 20 minut. Pečenega zreži na koščke in potrosi s sladkorjem.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.15 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 in 11.00 Šolska oddaja — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo (razen poned.) — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 15.00 Šolska oddaja — 17.10 Popoldanski koncert.

Poročila dnevno: ob 6.00, 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 19.45, 21.45 in 23.55 uri.

Sobota, 6. februar:

8.45 Športni obzornik — 10.45 Veder dopoldne — 14.30 Pozdrav zate — 15.15 Kulturno zrcalo tedna — 15.30 Iz vseh dolin zveni — 16.15 Pester konec tedna — 17.40 Philips-revija — 20.00 Športna poročila — 20.05 Carovnik — 22.30 Plesna glasba.

Nedelja, 7. februar:

7.20 S pesmijo pozdravljamo in voščimo — 8.10 Kmečka oddaja — 8.20 Vedro se pričinja teden — 10.00 Maša — 11.45 Vedra oddaja — 14.45 Pozdrav zate — 16.15 Šolska oddaja — 18.30 Udar na udar — 19.00 Glasba — 20.00 Športna poročila.

Ponedeljek, 8. februar:

10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Šolska od-

Nikakor ni prav, da nekatere matere zabičujejo otrokom: »Igrač ne posojaj drugim, pa naj jih še njim kupijo!« Morada je to le varčnost in se matere niti ne zavedajo, da s takm ravnanjem podpirajo v otroku egoistične težnje, ki lahko škodljivo vplivajo na oblikovanje njegovega značaja. Zato je bolje, da take opomine opustimo. Čut odgovornosti do drugih otrok, do tovarišev pri igri in do manjših bratcev in sestic moramo pri otroku že zgodaj vzgojiti.

Igra je tista, ki v otroku najlaže in najhitreje vzbudi ljubezen do dela, ki v njem ustvari zavest, da je sam nekaj napravil. Pričenjal bo razumeti, da delo ni nasilje nad našo voljo, da je to le svobodno izražanje volje do življenja. Otrokom pripovedujmo enostavno bajko o življenju. Že od prvih dni zavestnega odnosa do sveta naj polagoma spoznavajo vse, kar so ustvarila nešteta pokolenja do njegove dobe. Tudi njihove aktivnosti ne smemo zavirati, pospeševati jo moramo in jih naučiti ceniti delo. Izvedo naj, da nobena druga sila ne napravi človeka tako velikega in tako modrega kot svobodno delo.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Črv — gnojenje posebne vrste

Črv (kukec) se napravi na prstih. Ljudje ne vedo vzroka, zato mislijo, da se napravi sam od sebe. V resnici se nekaj ur ali dni pred tem zbudemo (trn, igla, trska in podobno), opraskamo ali odrgnemo in seveda že tudi pozabimo na neznačajno poškodbo. Rana, ki skozi njo pridejo bacili, je torej tako majhna, da jo komaj vidimo, včasih pa je sploh ni videti.

Začne se z neznačajnim kljuvanjem, ki se hitro stopnjuje in postane zelo neprijetno. Prst je vroč, rdeč in otečen. Pri podkožnem črvu se v nekaj dneh vse dobro izteče. Gnoj predre kožo in izteče, bolečine prenehajo, oteklina splahne in vse je pozabljeno. Vedno pa ni tako. Le prerada se začne gnojiti kita ali celo kost (kitni, kostni črv). Zadeva se vleče dneve, tedne in mesece, otečena in boleča je vsa roka in konec je kaj žalosten: kita zgine in odpade, prav tako kost. Odmrla kita pride na dan kot rumenkasto bel črv (odtod ime). Seveda je prst izgubljen; ukrivljen, negibljiv in včasih skrajšan je bolj za napoto kot za korist. Najfinejši instrument, ki ga človek ima, to je roka, je za vse življenje pohabljen, manj uporabljen.

Takoj, ko začuti kljuvanje, vtakni večkrat zaporedoma prst v vročo vodo. Nato vzemi deščico, 6—8 cm široko, dolgo pa tako, da sega od konca prstov do sredine podlahti, jo obloži s čistimi krpami in priveži k roki. Boleč prst naj ne bo čisto iztegnjen, marveč rahlo upognjen. Okrog vrata si priveži ruto, v kateri naj počiva z opornico imobilizirana roka. Če

Nov zastor lahko prijetno izpremeni nemoderno sobo

Zastor naj bi posredoval med preoblikovanjem zunanje svetlobe in svetlobe v prostoru, hkrati pa naj bi zakril okenski okvir. Zato je razumljivo, da so zavese iz tankega, mehkega in prozornega blaga. Tudi moderna higiena je narekovala nove vrste zastorov ter zahtevala, da se odpravimo zavese s težkimi resami, naborki in našivi. Vsi ti okrasni niso nič drugega kakor imenitno zbirališče prahu in bacilov. Čim preprosteje je zastor krojen, tem lepši vtis naredi na človeka. Takšna izprememba je potrebna tudi v še tako starih in nemodernih stanovanjih.

Zastor krojimo lahko tako, da je sestavljen iz treh delov: iz dveh stranskih in enega zgornjega dela. V dnevnih sobah in v delovnih sobah se pa omejimo lahko tudi samo na zgornji del zavese. Z novimi kroji zastorov so prišle v modo tudi nove vrste blaga. Tako šivamo zastore zdaj iz tankega in prozornega etamina, iz raznih svil in umetnih čipk.

Nov zastor lahko izpremeni nemoderen prostor tako, da se v njem dobro počutimo in nam kaj kmalu postane priljubljen in domač. Zato bi morali biti pri izbiranju blaga še posebno preudarni in natančni, da bodo zastori res okras sobi in oknu.

se na ta način najpozneje v 48 urah ne umiri in se gnoj ne zbere na enem mestu pod kožo, tako da kar vidiš, kje se bo predrl, potem ne odlašaj in pojdi k zdravniku oziroma v bolnico. Prihranil si boš mnogo bolečin in obvaroval škodo za vse življenje.

Poudarjamo, da mora oboleli, vneti del telesa mirovati, ne le zato, da se zmanjša bolečina, temveč tudi zato, da se vnetje ne širi. Najboljše mirovanje je postelja in imobilizacija uda na opornici. To ne velja le za vnetje prstov, marveč za vsa vnetja in za vse rane, zlasti za globoke, raztrgane in umazane rane. Motijo se oni, ki mislijo, da so opornice potrebne samo za zlomljene noge in roke.

Aspirin še vedno zmaga

V časopisu ameriškega zdravniškega društva so objavljeni rezultati proučevanja lanskoletne epidemije primarne influence na nekem letalskem oporišču. Iz podatkov izhaja, da aspirin bolje zdravi influenco ali gripi podobne prehlade kot antibiotiki teramicin ali eritromicin.

Ob omenjeni epidemiji so zdravili okrog 150 pacientov. Pri tistih, ki so jim dajali aspirin, je vročina padla po 30 urah, pri onih, ki so jih zdravili s teranicinom po 41, pri bolnikih, ki so jih pa zdravili z eritromicinom pa šele po 42 urah. Razumljivo je, da je zdravljenje z aspirinom tudi ceneje, saj stane tableta aspirina en cent ampula eritromicina 32, teramicina pa 35 centov.

Radio Celovec na novem valu

Konferenca, na kateri so v Koppenhagenu določali valovne dolžine, je dala oddajnim postajama Dunaj in Celovec za drugi program val 1475 kHz, to je 203,4 m. Ker pa ni bil drugi program teh dveh postaj enak, se je moral umakniti Celovec s svojim drugim programom na val 1313 kHz, to je 228,5 m. Z ustanovitvijo enotnega avstrijskega radia bodo vse sodelujoče postaje skupno sodelovale pri sestavljanju programa in ga bodo tudi skupno oddajale. Na ta način bo sedaj lahko celovška radiooddajna postaja oddajala svoj drugi program na prvotno določeni valovni dolžini, 203,4 m. Za poslušalce je to dosti ugodnejše, ker je sprejem na tem valu bolj nemoten, ker na tem valu trenutno ne oddaja preveč drugih radijskih postaj.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Frane Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

Obtožujemo in terjamo pravico!

(Nadaljevanje s 1. strani)

„Krvavi meji“ hotela Andreju Sienčniku izbiti oči, ponavljajoč pri tem ogabne izmišljotine, ponatisnjene v „Krvavi meji“. Priporočamo merodajnim na državnem pravdnstvu in varnostni direkciji, da bi se nekoliko zamislili ob vzdušju in posledicah, ki jih je rodila „Krvava meja“. Posameznike so namreč ti hujšakški članki privledli tako daleč, da so — kakor je bilo to v primeru napada na Andreja Sienčnika — pobesnelo brcali žrtev potem, ko so jo z udarci po glavi zrušili na tla, istočasno pa venomer vzdikali: „Morilec, bandit... eno oko sem ti že zbil, drugo ti še bom, potem pa te bomo ubili, kakor si ti naredil s povratniki...“ Toda nedolžna žrtev, ki je ležala krvava in zatečena na tleh, je bil koroški Slovenec, prileten kmet, avstrijski državljani in zavezniški protifašistični bорец, ki je pred dvema instancama avstrijskega sodišča kot tožitelj razkrinkal fantastične laži v „Krvavi meji“. Da, o tem, kam ta pot vodi, bi priporočali razmisлити tudi deželnemu prizivnemu sodišču, ki odgovornim za „Krvavo mejo“ znižuje denarne kazni, odmerjene s strani okrajnega sodišča, in tistim organom pravosodja na Koroškem, ki odredajo krivcem fizičnih napadov in zaničljivih psovov na račun miroljubnega slovenskega prebivalstva smešno nizke kazni.

V kolikor bosta tudi podivjana napadalca na Andreja Sienčnika deležna samo ironično nizke, to je neke vrste „tolajšne“ kazni, pa se nam nehotе vsiljuje vprašanje, če se s tak-

šnim odnosom do našega ljudstva želi pripe-
ljati do tega, da se bomo morali poleg vseh
obstojećih zakonov v naši državi braniti sami?
Vendar pa delimo mnenje, da to ne bi bila
najboljša priprava na poti za težko pričako-
vano državno pogodbo, ki si jo koroški Slo-
venci kot lojalni avstrijski državljani kar naj-
bolj želimo.

Iz doslej povedanega ni težko povzeti, da
je bodoče napade na demokratično usmerjeno
slovensko prebivalstvo s strani pronacističnih
in šovinističnih skupin spriču sovražnega
vzdušja, ki ga je povzročila predvsem „Krvava
meja“, mogoče preprečiti le tako, da se:

1. zločin z razstrelitvijo spomenika po-
pravi s takojšnjo obnovitvijo in poiščemo
skrajne možnosti za izsleditev krivcev;

2. da se odgovorni za objavo »Krvave
meje« kaznujejo kot razpihovanci sovrašt-
va in nemira med narodom, živčima
na Koroškem;

3. da se podvzamejo vse potrebne mere
v izogib fizičnih napadov, ki pretijo po-
stati trajna oblika zastraševanja demokrati-
tično usmerjenih koroških Slovencev s
strani pronacističnih in šovinističnih ele-
mentov. Slednje je moči doseči predvsem
z odmero takšne kazni napadalcem, ki jo
zaslužijo tisti, ki prevzemajo poleg odgo-
vornost za sam fizičen napad tudi odgo-
vornost za nemire v deželi in blatenje na-
šega demokratičnega ustroja v Avstriji.

Pohitimo s pripravami za občinske volitve

Ceprav je do občinskih volitev še do-
brih pet tednov, je mnogo naših ljudi že
zaposlenih s potrebnimi pripravami. Kra-
jevni funkcionarji in aktivnejši člani De-
mokratične fronte so marljivo na delu,
da svojim krajevnim prilikam in potreb-
bam primerno uresničijo sklepe, ki jih je
sprejel glede občinskih volitev in poznej-
šega dela v občinskih odborih občni zbor
naše organizacije.

V mnogih občinah krajevnе prilike na-
rekujejo — kar je bilo jasno poudarjeno
na občnem zboru Demokratične fronte
— da naše narodno zavedno prebivalstvo
postavi svoje najuglednejše, najbolj raz-
gledane, zavedne in napredne ljudi za
kandidate samostojnih občinskih volilnih
skupin, prilagojenih tudi imensko gospo-
darski in socialni strukturi prebivalstva
dotičnih občin. Povsod tod je naloga na-
ših najaktivnejših ljudi, da na tej pod-
lagi združijo čim več volilcev in dosežejo
čim večje zastopstvo v bodočih občinskih
odborih, kjer se odloča o mnogih za na-
šega povprečno malega in srednjega kme-
ta, delavca ali obrtnika življenjsko važnih
vprašanjih.

V drugih občinah dvojezičnega ozem-
lja pa se je narodno zavedno slovensko
prebivalstvo odločilo, da ne bo postav-
ljalo svojih posebnih kandidatnih list,
marveč bo pri volitvah podprlo socialisti-
čno občinsko politiko proti nazadnja-
škim stremljenjem šovinistične pa tudi
klerikalne gospode, ki ima tudi pri
upravljanju občinskih zadev pred očmi
le svoje lastne interese, skrb za našega
gospodarsko šibkega in narodnostno za-
postavljenega človeka pa ji je deveta
briga.

Za vlaganje kandidatnih list je sicer še
čas do 21. februarja, vendar je to zadnji
termin. Kjer torej zadevne predpriprave
še niso dokončno izvedene, bo vsekakor
treba pohiteti.

Ne pozabite!

Do 10. t. m. so volilni sezname na ob-
činah vsakomur dostopni. Preglejte ime-
nike! Izvedite reklamacije če niso vpisa-
ni vsi volilni upravičenci ali če so vpisani
ljudje, ki nimajo volilne pravice v vaši
občini! Tudi rok za reklamacije poteče
10. februarja.

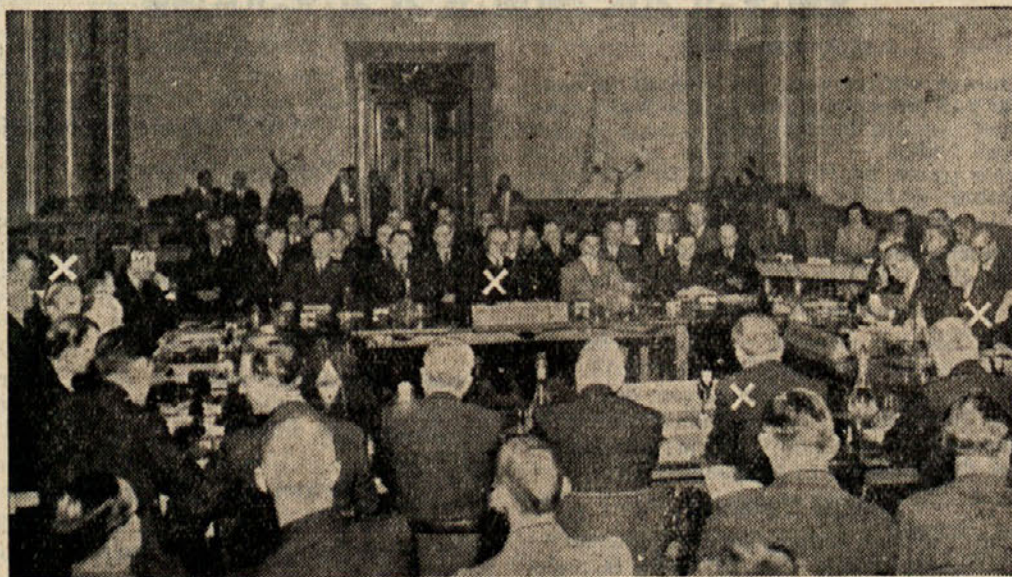
Maršal Tito spet izvoljen za predsednika republike

Preteklega tedna se je sestala Ljudska
skupščina FLR Jugoslavije in poleg ob-
ravnavanja poročil posameznih komisij
in odborov tudi izvolila novega predse-
dnika Zvezne ljudske skupščine ter pred-
sednika republike. Za predsednika skup-
ščine je bil na mesto odstopenjšega Milo-
vanja Djilas izvoljen Moša Pijade, za
predsednika republike pa je bil ponovno
soglasno izvoljen maršal Tito, ki »je zdaj
osebnost, ki bo najbolj varno in najbolj
uspešno tudi v prihodnje vodila jugoslo-
vanske narode«.

Na seji istega dne je predsednik maršal
Tito podal poročilo o delu Zveznega iz-
vršnega sveta in s tem v zvezi spregovo-
ril tudi o sodelovanju med narodi ter de-
jal glede Avstrije naslednje: S se enim iz-
med naših sosedov, z republiko Avstrijo,
se naši odnosi vedno bolj razvijajo v du-
hu vzajemnega sodelovanja in prijatelj-
stva. Jugoslavija je dajala in še nudi svojo
moralno in politično podporo boju Av-
strije za njeno neovrgljivo pravico do ne-
odvisnosti, ki bo, kadar bo dosežena,
ustvarila še bolj ugodne pogoje za sodelo-
vanje dveh držav in ustalitev miru v tem
delu sveta.

Naslednjega dne je Zvezna ljudska

skupščina izvolila tudi novi Zvezni izvrš-
ni svet, v katerem bodo tudi v bodoče
delali najboljši javni delavci in borci za
lepšo bodočnost jugoslovanskih narodov.

Zunanji ministri zapadnih velesil in Sovjetske zveze za mizo pri razgovorih. — Slika s četverne konference, od katere si nadeja svet zboljšanje odnosov med za-
padom in vzhodom. Od leve na desno (označeni s križci): britanski zunanji mini-
ster Anthony Eden, sovjetski zunanji minister Molotov, francoski zunanji minister
Bidault (s hrbtno proti kameri) in ameriški minister Dulles s svojimi štabi. (AND)

Dunajski pomladanski velesejem

Ob zaključku prijavnega roka za raz-
stavljalce na dunajski pomladanski velese-
jem, ki bo od 14. do 21. marca, je po do-
sedanjih ugotovitvah razvidno, da je šte-
vilo spet daleč presežilo 2.500 prijavljen-
cev.

1.600 proizvajalnih skupin iz industri-
je, obrti in kmetijstva bodo svoje proizvo-
de, med temi številne zanimive novosti,
prikazali. Kolektivna udeležba vrste sin-
dikalnih in strokovnih skupin, kakor klobu-
čarjev, dežnikarjev, strugarjev, mizar-
jev, tirolskih izdelovalcev igrač, pletačev,
izdelovalcev čevljev, sodarjev, izdeloval-
cev peči, mehanikarjev, kleparjev in dru-
gih je zagotovljena in pomeni veliko obo-
gatenje velesejskega programa.

V okviru dunajskega pomladanskega
velesejma bo na prostoru Rotunde prire-
jena mednarodna razstava avtomobilov in
dvokoles, kjer bo imelo 200 razstavljal-
cev, proizvajalcev in trgovcev priložnost
za prikaz reprezentativnih proizvodov.

Statistika prometnih nesreč 1953

Leta 1953 je bilo v Avstriji 39.089 pro-
metnih nezgod. Pri teh nesrečah je bilo
26.725 oseb poškodovanih, 900 pa ubitih.
Prejšnje leto so zaznamovali 31.935 pro-
metnih nesreč, pri katerih je bilo 20.580
poškodovanih in 756 ubitih. Leta 1953
so torej prometne nesreče narastle za 20
odstotkov.

Električni tok ubil šest krav

Minuli teden je v hlevu pri nekem
kmetu v Frauendorfu v okraju Holla-
brunn zajel električni tokovod šest krav,
ki so bile privezane h koritom. Odrtgala
se je pokvarjena žica svetlobnega voda.
Samo dva kravi sta vzdržali tok, šest krav
v vrednosti okoli 30.000 šilingov pa je bi-
lo ubitih.

V tuje stanovanje je zašel

Na Dunau se je pripetil komičen pri-
mer, ko je nek pleskar avtomobilov zašel
v tuje stanovanje. Niti ni čudo, če so si
stanovanjski bloki in zunanje lice stano-
vanj na las podobni ter če se vrača stano-
valec nekoliko natrkan domov. To se je
tudi pripetilo, ko je nekoliko alkoholizi-
rani pleskar neke noči minulega tedna
domneval, da je stal pred svojimi vratmi
in jih skušal odpreti s ključem. Ugotoviti
pa je moral, da ključ ni odprl, zato je
sklenil, da bo zlezal v stanovanje od zu-
naj. Splezal je do 1. nadstropja in potrkal
na balkonska vrata. Toda tudi na vztraj-
no trkanje žena ni hotela odpreti, v nje-
govo začudenje pa je začel robantiti v so-
bi neki možki, ki je energično zahteval,
naj se nemudoma odstrani. Seve je zgra-
bila pleskarja silna jeza, ker je mislil, da
ga pravkar lastna žena vara s tujim mož-
kim.

Razburjen je razbil šipe balkonskih
vrat in zlezal v sobo. Toda glej, kakšno je

bilo presenečenje, ko se je naenkrat zave-
del, da se nahaja v povsem tujem stanova-
nju. Medtem je pohitela žena moža, ki je
tako trdovratno držal vrata zaprta, da
hodnik in poklicala sosedo na pomoč, ker
so domnevali, da se je pojavil vlomilec.
Obvestili so policista in končno se je v
policijski stražnici neprijetna in nehotena
zadeva razjasnila.

Besedam bodo sledila dejanja

Mednarodna organizacija za prehrano
in poljedelstvo (FAO), ki je vključena v
Organizacijo združenih narodov, je do-
slej smatrala za svojo glavno nalogo, da
je statistično zbiralala in urejevala podatke
o gospodarskem in prehranbenem polo-
žaju v svetu. Bila je to nekakšna statistič-
na agencija, ki razen svojega birokrat-
skega delovanja ni dosegala večjih, v prvi
vrsti pa bolj življenjskih uspehov.

Na pobudo angleškega delegata pa je
ta organizacija sklenila, da bo zdaj od be-
sed prešla k dejanjem. Torej bo obstojala
njena nadaljnja delavnost v neposredni
pomoči; posameznim državam, ki so take
pomoči najbolj potrebne (saj živi skoraj
60 odstotkov svetovnega prebivalstva v
razmerah, ki nikakor niso vredne 20. sto-
letja), bo odslej nudila pomoč v hrani in
drugih poljedelskih proizvodih kakor
tudi pomoč pri izboljšanju proizvodnje
in razdelitve pridelkov med različni
državami.

Sporočilo

Smučarska sekcija Slovenskega športne-
ga društva v Št. Janžu v Rožu sporoča,
da so

IV. mednarodni smučarski skoki v Št. Janžu v Rožu

ki so bili napovedani za nedeljo, 7. febru-
arja, zaradi slabih snežnih razmer

preloženi za nedoločen čas

Smučarske tekme v Pliberku

Minulo soboto in nedeljo so bile v Pli-
berku smučarske tekme, ki so se pričele v
soboto s štafetnim tekom na 16 kilome-
trski progi okoli Libiča. V nedeljo so bile
skakalne tekme na skakalnici, za katero
je dal pobudo lekarnar dr. Ludwig Herbst
ter se tudi po njem imenuje. Tekem v
skokih se je udeležilo 20 tekmovalcev, to
je nekaj manj kakor lani. Tekmam je pri-
sostvovalo okoli 2000 gledalcev.

Rezultati: Juniorji: 1. Engelbert
Mayr (Kelag) 42, 41,5 m, 202,2 točk. 2.
Franc Pischounig (VSV) 38,5, 38,5 m, 188
točk. 3. Norbert Kuri, član Športnega
društva Zahomec, 34, 34,5 m, 174,8 točk.

Članji: 1. Hugo Schwarz (Vrba) 42, 42,5
m, 215,9 točk. 6. mesto je zasedel Lojze
Trunk od Športnega društva Zahomec,
37, 34 m, 167,7 točk.

Drugod pa prodira misel dvojezičnosti

Te dni smo brali v časopisih vest, da je
francoski državni podtajnik za vzgojo,
Cornu, izdelal in predložil francoski vla-
di načrt, po katerem naj bi vpeljali v vseh
francoskih šolah dvojezičnost, tako da bi
se sleherni državljani Francije in dežel
francoske unije naučil poleg francoščine

tudi angleškega jezika. Tudi v Angliji se
zavzemajo za podobne načrte. Končni re-
zultat take dvojezične vzgoje naj bi bil
ta, da bi vsi francoski državljani in vsi
državljeni britanskega imperija ob koncu
šolanja obvladali oba jezika — francošči-
no in angleščino.

V tej smeri so se pričeli najprej priza-
devati gimnazijci v angleškem mestu
Harrogate. Povabili so svoje tovariše iz
francoskega mesta Luchon na dvomeseč-
ni obisk ter poskrbeli, da so bili v vsem
mestecu napisani dvojezični. Naslednje leto
je Luchon sprejel goste iz Harrogate. Us-
peh je bil edinstven: v angleškem mestu
Harrogate se je vse prebivalstvo naučilo
francoščine, v francoskem Luchonu pa so
vsi govorili angleščino. Občinski svet v
Luchonu pa je s sklepom proglasil svoje
mestece kot prvo anglo-francosko mesto.

Francijo in Anglijo kot sosedi loči raz-
meroma široko morje Rokavskega preli-
va. Pri nas na Koroškem pa živita dva
naroda v vsakodnevnem neposrednem
stiku, ki že sam po sebi narekuje potre-
bo, da bi pripadniki obeh narodov obvla-
dali oba jezika in da bi dvojezičnost pri-
šla do izraza tudi v javnosti. Kaj ko bi se
merodajni le zamislili ob zgledu, ki sta
ga dala francoski Luchon in angleški
Harrogate, in prišli do spoznanja, da na-
meravano skrenje dvojezičnega šolstva
ni prava pot k napredku, miru in razu-
mevanju med narodi.